RAPORT PRIVIND SITUAȚIA DREPTURILOR PERSOANELOR LGBT+ ÎN REPUBLICA MOLDOVA
ANUL 2023

Raportul este pregătit de: Angela Frolov, Coordonatoare a Programului Lobby și Advocacy, Centrul de Informații GENDERDOC-M, e-mail angela.frolov@gdm.md, telefon: +373 022 990 992

Acest raport reflectă situația privind respectarea drepturilor persoanelor LGBT+ și influența politică și socială asupra persoanelor LGBT+, precum și homofobia, și transfobia din societate, dar și schimbările pozitive pentru persoanele LGBT+ din Republica Moldova.

Conform studiului „Prejudecăți și marginalizare în Moldova anului 2022" realizat de Consiliului egalității, făcut public în ianuarie 2023, o bună parte dintre cetățenii Republicii Moldova dau dovadă de un nivel scăzut de acceptare și toleranță. Nivelul de acceptare pentru șapte grupuri minoritare este extrem de mic. În cazul persoanelor LGBT nivelul distanței sociale (nivelul de acceptare) este de 5.7 (dacă nivelul de acceptare este mai mare de 2, atunci persoana nu ar accepta să fie vecin, prieten sau membru de familie cu reprezentantul grupului minoritar).

Datele indică faptul că majoritatea populației (79%) nu ar accepta să fie vecini cu persoane LGBT, iar 60% nu i-ar accepta în calitate de colegi de muncă.

Conform studiului pentru grupurile cu cel mai accentuat grad de distanțare socială (persoane LGBT, persoane care trăiesc cu HIV/ SIDA, persoane care au fost deținute) nivelul de marginalizare a sporit în 2022. Această acutizare poate fi o consecință a crizelor care au avut loc în ultimii ani: criza pandemică care a avut un impact vizibil asupra relaționării sociale, urmată de criza economică care a lărgit distanța socio-economică între anumite grupuri. Totodată, criza de securitate regională, pe de o parte a sporit stările de anxietate și frustrare și neacceptare a „celorlalți" (în mare parte, din cauza presiunii asupra sistemului de protecție socială), iar pe de altă parte, a creat premise favorabile pentru solidaritatea socială în efortul de susținere a refugiaților.

În februarie a fost făcut public „Studiul privind drepturile omului și acceptarea diversității" realizat de Friedrich Naumann Foundation. Scopul studiului a fost evaluarea percepțiilor respondenților despre persoanele LGBT+, cu un eșantion de 845 respondenți cu vârsta 25-45 de ani, locuitorii al orașului Chișinău.

În baza răspunsurilor oferite la întrebarea despre atitudinea respondenților față de persoanele LGBT, intervievații au fost grupați în 3 categorii: susținători ai persoanelor LGBT, neutri și opuși:

- Respondenții care au declarat că au o atitudine „foarte sau oarecum pozitivă", au fost atribuiți în categoria „susținători" – 13% din numărul total de respondenți
- Acei care au răspuns că atitudinea lor este „nici pozitivă, nici negativă" au fost incluși în „neutri" – 49% din numărul total de respondenți;
- Persoanele care au menționat că au o atitudine „foarte/oarecum negativă" au fost încadrate în „opuși" 38% din numărul total de respondenți.

Fiecare al doilea respondent care a declarat că are o părere negativă față de persoanele LGBT+ consideră că persoanele membre ale comunității LGBT+ trebuie să aibă aceleași drepturi 49%. O pondere de 25% se înregistrează în rândul intervievaților care sunt de părere că persoanele LGBT+ nu trebuie să aibă aceleași drepturi.

Similar anilor precedenți, majoritatea respondenților sunt de părere că discriminarea persoanelor LGBT+ este foarte sau oarecum răspândită 75%, +3 p.p. comparativ cu anul 2022.

Pentru a măsura nivelul de acceptare al grupurilor minoritare din Chișinău, a fost folosită scala de distanță socială Bogardus. Scopul scalei este de a identifica nivelul de acceptare prin stabilirea unor relații cu persoanele care aparțin grupurilor minoritare. Gradul cel mai înalt de acceptare are indicele 0 și denotă faptul că respondentul ar accepta ca o persoană dintr-un grup minoritar să devină membru al familiei sale. Pe de altă parte, cel mai mic grad de acceptare este reprezentat prin indicele 6 și semnifică faptul că respondentul ar fi de acord ca membrii unui grup să fie excluși din țară. Dintre toate grupurile minoritare prezentate, grupul cel mai puțin acceptat de către respondenți sunt persoanele LGBT+, indexul distanței sociale față de acest grup fiind în Chișinău - 1.5 (între prieten și vecin) ceea ce este un rezultat foarte bun, comparativ cu indicele 5.7 făcut pe întreg teritoriul Republicii Moldova (între vizitator și excludere din țară).

21% dintre intervievați au declarat că au în cercul său de prieteni sau cunoscuți o persoană LGBT+. 56% dintre respondenții care au o părere pozitivă despre persoanele LGBT+ au declarat că au prieteni și cunoscuți membri ai comunității LGBT+.

53% din respondenți consideră acceptabil ca doi bărbați să se îmbrățișeze în public, iar 37% - să se sărute prietenesc pe obraz. Comparativ cu anul 2022 nu au fost atestate îmbunătățiri în ceea ce ține de percepția manifestării publice a afecțiunii între bărbați.

65% din respondenți au o părere foarte sau mai degrabă negativă despre Marșul organizat pentru susținerea persoanelor LGBT+.

Notorietatea organizației GENDERDOC-M a crescut cu 8 p.p. în 2023 (27%) față de 2021. Respondenții care au declarat o opinie pozitivă față de persoanele LGBT+ cunosc într-o măsură mai mare despre GENDERDOC-M - 49%.

La începutul anului 2023 a fost publicat Raportul de Evaluare a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022. Raportul de evaluare a realizării PNADO a fost elaborat printr-un proces incluziv, cu participarea reprezentanților Cancelariei de Stat, Ministerelor și autorităților publice centrale și locale, instituțiilor naționale pentru drepturile omului, societății civile, reprezentanților grupurilor vulnerabile și partenerilor de dezvoltare, cu sprijinul Oficiului înaltului comisar pentru drepturile omului a Națiunilor Unite. Scopul evaluării constă în aprecierea gradului de realizare al PNADO, dar și a factorilor care au stat la baza realizării sau au împiedicat implementarea acestuia.

Conform raportului, *„în pofida numeroaselor recomandări internaționale și a propunerilor din partea societății civile, acțiuni privind respectarea drepturilor persoanelor LGBT nu au fost incluse în PNADO, cu toate că în descrierea situației la plan a fost analizată situația, în concluzie, se constată că, de facto însă, activități nu au fost implementate prin acest document, astfel, nu s-a contribuit la îmbunătățirea situației acestui grup de beneficiari(...) în pofida principiului LNOB (Nimeni să nu fie lăsat în urmă) acțiunile privind drepturile persoanelor LGBT aproape nu au fost incluse în PNADO, ceea ce trebuie să se țină cont în următorul document de politici în domeniul drepturilor omului”*.

Marea Cameră a Curții Europene s-a expus pe data de 17.01.2023, și cere statelor membre a Consiliului Europei să adopte legislație care să permită cuplurilor de același sex să-și înregistreze oficial relația în statul de reședință.

Curtea a interpretat Art. 8 al Convenției lăsând o largă margină de apreciere Statelor Membre în a decide să permită sau nu înregistrarea relațiilor de același sex (căsătorie sau concubunaj) afirmând că nu există un consens la acest subiect printre Statele Membre a Consiliului Europei (anii 80). În următoarea decadă, Curtea a re-interpretat Art. 8 al Covenției

spunând că Statele Membre au obligația pozitivă de a oferi o cale legală de recunoaștere a relațiilor de același sex și de a le oferi o protecție legală, și cel puțin din 2015, Curtea constant afirmă că Art. 8 al Convenției impune obligație asupra Statelor Membre să asigure recunoașterea juridică și protecția cuplurilor de același sex prin instituirea unui „cadru juridic specific" (a se vedea cazurile Oliari și alții v. Italia și Orlandi și alții c. Italia).

Până în prezent, Art. 8 al Convenției nu a fost interpretat de Curte ca impunând o obligație pozitivă statelor părți de a pune căsătoria la dispoziția cuplurilor de același sex. Această jurisprudență a Curții referitoare la Art. 8 din Convenție, din care rezultă că statele părți aveau obligația pozitivă de a oferi recunoaștere și protecție juridică cuplurilor de același sex, a fost în concordanță cu evoluția tangibilă și continuă a Statelor Membre, legislația internă a părților și dreptul internațional. Curtea a reiterat că Convenția este un instrument viu care trebuie interpretat în lumina condițiilor actuale și a ideilor predominante în statele democratice de astăzi. Eșecul Curții de a menține o abordare dinamică și evolutivă ar risca să o facă un obstacol în calea reformei sau a îmbunătățirii - cuvintele Curții.

Odată cu înregistrarea relației, cuplul de același sex va obține protecție pentru: dreptul de a lăsa moștenire / testament, dreptul de a consimți la servicii medicale (transfusie sânge, intervenții ce nu suferă amânare, donare de sânge etc.) pentru parterul (partenera), partajul averii, achiziția de bunuri, educația și creșterea copiior comuni, dreptul de custodie asupra copiilor în caz de deces a partenerului (partenerei) când e mamă / tată, dreptul de a decide asupra chestiunilor ce țin de înmormântare și moștenirea averii și altele.

În urma acestei decizii CEDO au urmat declarații din partea fostului președinte al Republicii Moldova Igor Dodon.

În data de 19 ianuarie Igor Dodon a postat pe pagina sa pe Facebook un video cu interviul său cu următorul text:

„*Am comentat decizia de ieri a CEDO, potrivit căreia toate statele care au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, inclusiv Moldova, sunt obligate să adopte o formă legală de recunoaștere a familiilor de același sex și să creeze un cadru legal care ar proteja viața personală a cuplurilor respective.*

Am menționat că aceasta va lovi puternic în valorile poporului nostru. Moldova este o țară ortodoxă. Mai mult ca atât, Constituția noastră prevede clar ce este o căsătorie, precum și faptul că aceasta poate fi între un bărbat și o femeie.

Sunt categoric împotriva acestor abordări din partea structurilor externe. Avem propria noastră țară, propriile noastre valori, propria noastră Constituție. Vom face tot posibilul să ne asigurăm că așa-zisele valori, străine pentru noi, să nu fie în niciun caz implementate în Moldova".

În data de 23 ianuarie Igor Dodon a scris o altă postare pe Facebook cu următorul conținut:

„*În 2020, înainte de alegeri, cetățenii au fost avertizați despre ce poate face Maia Sandu dacă va deveni președinte al Republicii Moldova.*

Multă lume atunci a ironizat sau s-a isterizat pe seama acestor predicții, dar vă propun să revedeți azi, la distanța de doi ani, acele mesaje din foaia volantă. Și găsiți singuri câte puncte sunt deja în proces de realizare, pornind de la distrugerea economiei, rusofobie, criza transnistreană, drepturile de căsătorie pentru homosexualii din lgbt, intenția de a vinde pământurile străinilor, intenția de a renunța la neutralitate și aderarea la NATO.

Pentru noi a fost evident încă de atunci ce agendă politică antistatală are de îndeplinit Maia Sandu și vedem că ea se ține fidel de planul patronilor ei din străinătate. E păcat de țară și de popor, care vor avea de suferit în continuare din cauza unei conduceri care împinge Moldova în sărăcie totală și dispariție".

Pe data de 22 mai Curtea Europeană a Drepturilor Omului obligă România să recunoască și să protejeze din punct de vedere legal familiile gay, după ce a respins contestația Guvernului

în cazul Buhuceanu și alții vs statul român. CEDO a stabilit anterior că România a încălcat articolul 8 al Convenției care protejează dreptul la viața privată și de familie.

Obligaţia României de a proteja şi recunoaşte familiile formate din persoane de acelaşi sex a fost reconfirmată de Colegiul de judecători ai Marii Camere.

Lipsa unei legi de parteneriate pentru cuplurile de același sex din Republica Moldova, care ar asigura drepturi egale cu cuplurile heterosexuale, creează bariere și probleme de discriminare.

Tot mai multe cupluri de același sex cu cetățenii diferite, în care unul/una este cetățean/ă a Republicii Moldova, decid să se mute în Moldova. În cazul cuplurilor heterosexuale, soțul sau soția unui cetățean/unei cetățene a Republicii Moldova poate solicita permis de ședere în baza actului de căsătorie. Pentru cuplurile de același sex permisul de ședere este indisponibil.

În urma deciziilor CEDO legate de cuplurile de același sex, șase cupluri LGBT au depus cereri de înregistrare a căsătoriei la Agenția Servicii Publice și după ce au primit refuz, au acționat Agenția în judecată făcând referire la obligația pusă pe statele Consiliui Europei prin aceste decizii.

Pe data de 24 ianuarie președintele partidului „Noi”, Renato Usatîi, a făcut o declarație în legătură cu aceste litigii:

„*Le voi face cadou mirilor o casă în Italia. Singura condiție este ca ceremonia de căsătorie și înregistrarea oficială a căsătoriei să aibă loc în noul lor loc de reședință, iar ei să ajute cu mutarea în Italia pe termen lung a tuturor celorlalți care doresc să încheie astfel de căsătorii. Avem foarte multe case disponibile!*”.

Mai târziu, el a dat o referință la casele pe care intenționează să le cumpere pentru cuplurile LGBT. Este vorba despre casele pe care autoritățile italiene le vând cu 1€ în satele slab populate.

Pe data de 30 ianuarie pe siteul Bisericii Ortodoxe din Moldova mitropolia.md a fost publicat articolul referitor la decizia CEDO din 17 ianuarie 2023:

„*Ne aflăm într-o situație îngrijorătoare pentru poporul nostru creștin-ortodox. Este vorba de încercarea de a ni se impune o hotărâre strigătoare la cer pentru conștiința noastră ortodoxă și anume cea a CEDO, din 17 ianuarie a.c., prin care se cere statelor membre ale Consiliului Europei și celor semnatare ale Convenției Europene să recunoască și să protejeze prin lege cuplurile LGBT. Pentru Republica Moldova aceasta înseamnă, în mod obligatoriu, recunoașterea prin lege a cuplurilor de același sex.*

Precum era de așteptat, reprezentanții infimei minorități homosexuale din Țara noastră au profitat de această ocazie pentru a vehicula cu amenințări de a merge în justiție, în cazul în care autoritățile naționale nu le vor înregistra cu acte în regulă cuplurile. Adresarea noastră nu este către membrii acestei minorități, a căror intimitate o respectăm, exprimându-ne dezinteresul față de viețile lor private, dar către autoritățile Țării noastre: nu uitați că votul pentru conducerea Țării v-a fost oferit de către o majoritate și nu o minoritate, iar această majoritate a cetățenilor, chiar dacă nu e școlită pe la universități apusene, mai știe, Slavă Domnului, să aleagă ”neghina din grâu”.

Hotărârea CEDO stipulează că ”Statele semnatare ale Convenției Europene au obligația pozitivă să asigure, fără discriminare, recunoașterea legală a cuplurilor LGBT, indiferent de opinia unui segment din societate”. Ținem să vă amintim că cetățenii creștin-ortodocși nu reprezintă un segment din societate, ci o covârșitoare majoritate. Astfel, cea mai timidă tentativă de a înregistra legal un cuplu gay în Țara noastră, va fi urmată de o reacție pe măsură, deoarece astfel de decizii contravin conștiinței eminamente ortodoxe și istorice a poporului. Biserica Ortodoxă din Moldova îndeamnă credincioșii să ia atitudine, evident, strict în limitele

permise de legislația în vigoare a Republicii Moldova, pentru ca o asemenea legalizare și promovare a păcatului să nu aibă loc.

Credem că acum e momentul ca fiecare dintre noi, inclusiv legiuitorii țării, să-și pună întrebarea și să-și răspundă sincer: De partea cui sunt? Cea a unui popor care de secole a luptat și și-a câștigat dreptul la existență prin semnul Sfintei Cruci sau de partea celor care vor să ne aducă în Europa prin legiferarea unor păcate strigătoare la cer?

Stimați reprezentanți ai puterii, nu sunteți veșnici pe tronul cârmuirii și de domniile voastre depinde cum veți rămâne înscriși în istorie: ca niște oameni cu demnitate, care respectă istoria, tradiția, cultura și credința poporului care v-a oferit încrederea sau ca niște trădători care promovează „valori" străine acestui neam, de dragul unor trecătoare beneficii și recunoștințe.

Pentru a nu lăsa loc de interpretări, reiterăm că Biserica Ortodoxă din Moldova nu s-a opus și nici nu se opune aspirațiilor europene ale Țării noastre, însă își dorește ca această integrare să aibă loc cu respectarea adevăratelor valori creștine și istorice ale Europei, o Europă în care Evanghelia lui Hristos este repusă în capul mesei, iar oamenii își cunosc obârșia de chip și asemănare a lui Dumnezeu.

Fie ca Adevărul să biruiască în cugetul fiecăruia dintre noi. Ne rugăm Domnului să ne dăruiască tuturor înțelepciune și împăcare."

În data de 2 februarie, deputatul din Blocul Comuniștilor și Socialiștilor, Alexandr Nesterovschi a propus includerea pe ordinea de zi a ședinței în plen a Parlamentului a unui proiect de lege care interzice „propaganda" LGBTI în școli. Majoritatea parlamentară a refuzat inițiativa respectivă.

Proiectul de lege include

„*Articolul 902. Propaganda homosexuală*

(1) Promovarea și demonstrarea în instituții de învățământ relațiilor sau referenților sexuale netradiționale, se sancționează cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 1 ani la 4 ani.

(2) Răspândirea în rândul minorilor informațiilor capabile să-i determine să dorească să-și schimbe sexul, se sancționează cu amendă de la 100 la 400 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție pe un termen de la 2 ani la 5 ani.

2. Articolul 400 aliniatul (1) după sintagma „art. 911 alin.(13)–(18) și (20)," „se completează cu cuvintele „art.902"."

Nesterovschi a spus că în timpul discuțiilor din comisii, deputații PAS au menționat că acest subiect nu merită a fi abordat, deoarece nu există o astfel de amenințare în țara noastră.

„*Cu toate acestea, în această scurtă perioadă de timp, au apărut cazuri revoltătoare. Prin urmare, vă sugerez să nu mușamalizați acest subiect și să votați pentru proiect. Avem nevoie cu toții de o societate sănătoasă, educată pe tradițiile și valorile strămoșilor noștri*".

Pe data de 14 iulie, primarul Chișinăului, Ion Ceban a anunțat despre o întrevedere cu membrii Asociației Evanghelice Billy Graham.

„*Delegația din Statele Unite va organiza, în acest weekend, un eveniment de amploare la Chișinău unde vor participa mii de oameni din toată lumea. (...) Am fost invitat la evenimentul, ce va fi organizat la Chișinău, unde vor participa foarte mulți moldoveni, inclusiv cei stabiliți în SUA*".

„Sărbătoarea Speranței" a fost un eveniment organizat de către Asociația Evanghelistivă „Billy Graham", condusă de Will Graham, în parteneriat cu bisericile creștine evanghelice din R. Moldova. Asociația respectivă este cunoscută publicului în special pentru practicile propagandistice homofobe pe care le promovează.

Vorbitorul principal al „Sărbătorii Speranței" de la Arena Chișinău, a fost Will Graham, nepotul renumitului evanghelist Billy Graham. Acesta predica că homosexualitatea este

„*detestabilă*” și „*o formă sinistră de perversiune*”. În același timp, „Regula Billy Graham” susține că femeia nu poate contribui la bunăstarea bisericii și prevede distanțarea dintre o femeie și un bărbat care nu sunt căsătoriți.

După decesul lui Billy Graham, conducerea asociației a fost preluată de către fiul acestuia, Franklin Graham și nepotul William (Will) Graham, care persistă în avansarea discursului homofob. Predicatorii susțin că „*Satana este în spatele drepturilor și activismului LGBT*”. De asemenea, aceștia laudă liderii ruși care „*stau ferm împotriva agendei homosexuale în creștere*”.

Franklin Graham i-a criticat anterior pe activiștii queer pentru că „*încearcă să înghesuie în gâtul Americii minciuna că homosexualitatea este în regulă*”, dar și a declarat, legat de căsătoria între persoane de același sex, precum că „*a fost orchestrată de Satana*”. Acesta pledează pentru practica abuzivă a terapiei de conversie, scrie Thepinknews.

Pe data de 25 iulie 2023, agentul guvernamental Dumitru Obadă a trimis Submisiunile scrise ale guvernului în răspuns la cererile de satisfacție justă cu referire la cazul Application no. 40235/15 Genderdoc-M v. the Republic of Moldov, legat de încălcarea libertății de întruniri depus în anul 2013. Poziția guvernului conține următoarele citate:

„...Este necesar să se menționeze că orice dezacord social față de valorile promovate de acea asociație nu poate echivala cu discursul instigator la ură sau persecuția publică împotriva acesteia. Mai mult, Guvernul observă că membrii comunității LGBT au propriile emisiuni TV pe canalele publice de televiziune, unde vorbesc despre particularitățile comunității LGBT, relațiile și viețile lor etc. În același timp, marșul pride este organizat anual în Chișinău și, cu fiecare ocazie, participă diverși reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ONG-uri, ambasade și cetățeni obișnuiți la aceste manifestații. În plus, ultimul marș desfășurat pe 18 iunie 2023 în Chișinău a fost urmărit și de mai mulți funcționari publici. ***Guvernul consideră că argumentele asociației reclamante doar subliniază o auto-victimizare constantă și distorsionează natura reală a atitudinii generale față de comunitatea LGBT din Republica Moldova****...*

...Referirea făcută de asociația reclamantă la cazul Genderdoc-M și M.D. (nr. 23914/15, 14 decembrie 2021) ca dovadă că, odată ce o persoană este identificată ca fiind gay, devine o țintă deschisă pentru violență și crimă, ***este evident manipulativă****. Guvernul observă că aceasta a reprezentat doar o situație izolată și nu reflectă nicio problemă sistemică la nivel intern....*

...Conform celor menționate mai sus, Guvernul subliniază că ***drepturile și libertățile comunității LGBT sunt respectate la nivel intern****. În orice caz, o posibilă dezacordare generală cu concepția LGBT din partea unei părți a societății nu poate fi tratată în mod rezonabil ca o încălcare automată a Convenției....*

...Guvernul reiterează că schimbarea traseului manifestării susținută de asociația reclamantă ***nu constituie un act de discriminare împotriva persoanelor cu orientare homosexuală****, având în vedere că nu li s-a interzis în mod direct desfășurarea demonstrației solicitate, ci doar li s-a ordonat schimbarea traseului, din motive de securitate exclusiv....*

...Asociația reclamantă a cerut o compensație de 12.000 EUR pentru daune morale, pentru presupusa încălcare a dreptului său la bucuria pașnică a libertății de adunare și libertății de exprimare.

Guvernul observă că suma solicitată de reclamant ca compensație pentru daune morale în acest caz este nejustificată, lipsită de orice bază în jurisprudența relevantă a Curții, excesivă și într-o discrepanță evidentă cu evaluarea echitabilă pe care Curtea o acordă de obicei în astfel de cazuri, presupunând că ar fi existat vreo încălcare a Convenției. În plus, asociația reclamantă nu a reușit să argumenteze modul în care ea, ca asociație reprezentând membrii comunității LGBT, a suferit direct daunele morale solicitate. În schimb, s-a bazat pe necesitatea de a proteja libertățile fundamentale ale membrilor săi.

Prin urmare, Guvernul invită Curtea să nu acorde nicio compensație, deoarece, din punctul de vedere al Guvernului, ***nu a existat nicio încălcare a drepturilor asociației reclamante*** *conform Convenției, în timp ce asociația reclamantă nu a reușit să argumenteze*

existența unei legături între suma solicitată și presupusa încălcare a drepturilor sale individuale în acest caz.

Alternativ, având în vedere ***declarațiile evident părtinitoare și manipulative depuse de asociația reclamantă****, Guvernul consideră că simpla constatare a unei încălcări ar servi în sine ca o satisfacție justă suficientă pentru asociația reclamantă."*

În anul 2023 Angelica Frolov, activista LGBT, lesbiană declarată, coordonatoarea de program a Centrului de Informații GENDERDOC-M a primit Premiul general ONU pentru Drepturile Omului „*pentru o realizare remarcabilă în domeniul drepturilor omului la nivel național sau local*".

În anul 2023 Platforma organizațiilor și persoanelor Queer din Republica Moldova prelungește colaborarea. Platforma include patru organizații formale: Centrul de Informații GENDERDOC-M, platforma mediatică Bang Bang, Queer voices, Laolaltă, două grupuri de inițiativă și mai mulți activiști. În data da 16-17 decembrie Platforma a avut o întâlnire de două zile la care a planificat o strategie comună de colaborare pentru anul 2024. La fel au fost scrise viziunea, misiunea și valorile Platformei.

Bang Bang a fost lansată pe 15 august 2022, cu misiunea de a aduce în spațiul online realitatea queer într-un mod inclusiv și transparent. În anul 2023, platforma a fost citită de peste 49.000 de utilizatori, devenind unul din elementele cheie în peisajul mediatic moldovenesc. Cu toate acestea, popularitatea sa a atras și un val de comentarii homofobe și de instigare la ură.

În fața comentariilor discriminatorii, Bang Bang a adoptat o poziție activă de combatere a discursului de ură. Comentariile care instigă la ură sunt șterse, iar cele homofobe sau stigmatizante sunt abordate printr-un dialog constructiv. De la înființare, platforma a înregistrat o schimbare semnificativă în comportamentul cititorilor săi. Inițial, lupta împotriva comentariilor homofobe era asumată de către membrii redacției, dar în prezent, cititorii înșiși intervin și combat astfel de comentarii, semn că gradul de acceptare și înțelegere în societate este în creștere.

Bang Bang servește și ca spațiu de sprijin pentru membrii comunității LGBTQ+ din Moldova. Prin intermediul platformei, persoanele queer pot împărtăși experiențele lor, iar echipa Bang Bang încearcă să le ofere ajutorul necesar. Un focus grup organizat în Bălți a relevat o realitate dificilă pentru comunitatea de acolo, care se confruntă cu un grad ridicat de neacceptare. Comentarii precum „*Este periculos să fii deschis*" sau „*Orașul (Bălți) nu este pregătit pentru o astfel de expunere*" ilustrează dificultățile cu care se confruntă persoanele queer în această regiune.

În anul 2023, un angajat Bang Bang a fost agresat la un eveniment în care platforma era partener. Agresiunea a avut loc din partea unui participant și a personalului de securitate. Acest incident subliniază natura vulnerabilă a persoanelor LGBTQ+ în Moldova și necesitatea de a aborda problemele legate de securitate și acceptare.

În perioada 04 – 29 octombrie, s-a desfășurat Festivalul Internațional de Teatru FESTIS, ediția a VI-a, cu genericul Gândește liber. Spectacol de lansare a festivalului „Hedwig and the Angry Inch" de John Cameron Mitchell este un spectacol despre o persoană Queer, producție a Teatrului „STELA POPESCU" din București, România. Spectacolul are următoarea descriere: *„Hedwig and the Angry Inch" spune povestea unei existențe contorsionate între căutarea succesului pe scenă și găsirea împlinirii într-o existență zbuciumată și nonconformistă. Încercările incredibile prin care trece Hedwig, dar mai ales asumarea și sensibilitatea cu care le dezvăluie publicului pe acorduri de rock, au făcut ca în jurul piesei să se țească o aură de cult pentru iubitorii genului de musical. Hedwig nu este un manifest pentru un anumit tip de sexualitate, ci o experiență teatrală cu un mesaj profund uman ce îndeamnă la deschidere și empatie față de suferința pe care o resimte, de fapt, fiecare ființă umană".*

Mass-media din Republica Moldova a fost monitorizată și au fost colectate toate materialele care abordează problemele LGBT+.

Numărul total de materiale documentate este de 767, dintre care 30 sunt pozitive, 614 sunt neutre (84% neutre și pozitive), 123 (69 în rusă și 54 în română) sunt negative. Procentul de materiale negative este de 16 %. În total au fost documentate 317 de articole în limba rusă, dintre care 22 % sunt negative. În limba română sunt 419 de materiale, dintre care 13 % sunt negative. Ca procent, mass-media rusă rămâne a fi mai homofobă și mai transfobă.

Procentul înalt de materiale negative au fost la tema marșului Moldova Pride și în timpul campaniei electorale".

DISCURS MOTIVAT DE URĂ, INSTIGARE LA URĂ ȘI DISCRIMINARE

Pe data de 21.04.2022 a fost votată Legea nr. LP111/2022 pentru modificarea unor acte normative cu privire la crimele și discursul motivate de prejudecată. Legea conține Articolul 134(21) - Motive de prejudecată cu criteriile protejate „orientare sexuală și identitate de gen", indiferent dacă fapta este comisă în privința persoanei care posedă astfel de caracteristici protejate, în privința bunurilor acesteia ori asociate cu aceasta sau în privința persoanei care acordă suport persoanelor ce posedă astfel de caracteristici protejate ori se asociază cu acestea, această asociere fiind una reală sau percepută ca fiind reală.

Legea conține și Articolul 346. Instigarea la acțiuni violente pe motive de prejudecată.

Totuși deseori cazurile de discurs de ură nu sunt sancționate.

Centrul de Informații GENDERDOC-M a depus mai multe plângeri și cereri de chemare în judecată împotriva discursurilor de ură împotriva persoanelor LGBT.

Pe data de 23 ianuarie 2023 unele site-uri au publicat un text în care se spune că în şcolile din Moldova „*vor fi scoase din uz noţiunile de „mamă" şi „tată", acestea fiind înlocuite cu „părinte 1, părinte 2", lucru care are legătură cu promovarea LGBT*". Informaţia respectivă a fost preluată de pe canalul de Telegram al lui Bogdan Țîrdea, deputat din partea Blocului Comuniștilor și Socialiștilor. Este vorba despre o solicitare privind achiziționarea biletelor pentru odihna copiilor în taberele de vară, solicitare care a fost elaborată în unul din liceele din Chișinău. Reprezentanții instituției au spus că afirmațiile sunt mincinoase.

Informațiile au fost publicate pe Facebook, pe pagina publicației Kp.md. În material lipseşte sursa acestor informaţii și este trasă următoarea concluzie (în traducere): „*Interesantă terminologie într-o ţară ortodoxă. De ce nu? Biserica tace, la fel face şi societatea. Păi, dacă avem vremuri bune, de ce ne-am revolta?*". În articol se spune că formularul ar avea legătură cu adoptarea Convenției de la Istanbul, după ratificarea căreia în „*şcolile şi liceele din Moldova au început să fie scoase din uz noţiunile de „mamă" şi „tată", fiind promovată în acest mod agenda LGBT*". În text nu este specificat cum autorul a ajuns la o astfel de concluzie.

Aceeași informație a fost distribuită de Vladimir Odnostalco, un alt deputat-socialist.

Potrivit vice-directoarei liceului Irinei Baran, care a și elaborat formularul, „*instituția nu scoate din uz noțiunile de „mamă" și „tată", la fel, nu există niciun fel de promovare a LBGT. Opțiunea respectivă din formular a fost dictată de intenția de a nu discredita familiile monoparentale*".

În data de 16 februarie deputatul Partidului Socialist Vasile Bolea a avut un discurs la tribuna Parlamentului în legătură cu instituirea noului guvern:

„Nu legalizați Sodomia și relațiile netradiționale, ratificând Convenția de la Istanbul. După lichidarea școlilor, au lichidat în jur de 20 de instituții de învățământ superior și de cercetare. Au lichidat 6 posturi de televiziuni care duceau mesaj de alternativă scuipând în pluralismul politic. Ne-au dus țara în prag de faliment și ne-au făcut robi a intereselor străine."

În data de 8 martie, Ion Chicu, fostul ministru al Finanțelor al Republicii Moldova, a făcut o postare pe pagina sa Facebook:

„Voiam să văd cu ce gânduri și cuvinte calde va remarca Sărbătoarea de astăzi Președintele țării. Curiozitatea mi-a fost generată de marșul LGBT, susținut de PAS, astăzi. Deși e seară, pe pagina oficială a instituției prezidențiale - nimic despre Ziua de 8 martie.

Nu știu, poate Maia a fost cu Spânu la marșul LGBT de astăzi și prin asta a spus cam totul - citiți printre rânduri, cum ar fi... Poate, nu consideră necesar să vină cu felicitări - că nu-i în campanie electorală să mimeze afecțiune și respect față de doamne, nu știu.

Cel mai probabil, însă, Maia Sandu pregătește o nouă ieșire publică în legătură cu evenimentele din Georgia și nu are timp. Textul declarației este scris, dar Maia nicicum nu poate decide cum să numească evenimentele de acolo - Lovitură de stat sau Revoluție...”

Ulterior, pe 30 mai, Chicu a publicat pe pagina sa o fotografie de la un careu într-una din școlile din Moldova, unde a fost atârnată o stofă în culorile curcubeului, alături de o altă stofă de culoare galbenă și albastră. Postarea a inclus următorul text:

„Despre "Patriot"-ism... Ultimul sunet într-un gimnaziu din țara "vremurilor nebune". Cine din susținătorii Maiei crede că asta înseamnă „Europa”? Unde este Tricolorul Țării, Sandu, Topală? De ce l-ați înlocuit cu al vostru, secături fără elementar obraz?”.

Postarea a stârnit multe comentarii de ură și instigare la violență și discriminare.

În data de 10 martie, pe site-ul kp.md a fost publicat articolul „*Surpriză pe Tinder: O rusoaică s-a întâlnit pe internet cu un bărbat din Moldova, s-a căsătorit cu el, iar după șase luni a aflat că el este de fapt o femeie cu un 'atribut' din cauciuc*” (traducere din rusă). Acest articol relatează o poveste de înșelăciune, punând accentul pe identitatea persoanei acuzate și folosind o intonație batjocoritoare în adresa indentității trans, chiar dacă aceasta nu este relevantă în contextul comiterii presupusei infracțiuni. Mai mult decât atât, articolul se concentrează pe identitatea de gen a persoanei și nu pe infracțiunea propriu-zisă, oferind detalii despre viața intimă care, de asemenea, sunt irelevante. Titlul articolului subliniază, de asemenea, identitatea de gen a persoanei, nu infracțiunea comisă.

Centrul de Informații GENDERDOC-M a depus o plângere la Consiliul de Presă și a primit următorul răspuns:

„Examinând în şedinţa din 12 aprilie 2023 sesizarea depusă de doamna Angela Frolov, coordonatoare de program Lobby și Advocacy la Centrul de Informații GENDERDOC-M(...)examinând răspunsul redacției la notificarea Consiliului de Presă, semnat de domnul Serghei Ciurikov, redactor-șef al publicației (...) în care se menționează că (urmează citate din răspunsul redacției tradus din rusă): „Articolul vorbește despre un eveniment de interes public, inclusiv în Moldova, şi avertizează cititorii cu privire la evitarea repetării unor astfel de cazuri. Era imposibil să se ocolească schimbarea de sex în cadrul abordării temei, având în vedere că schimbarea de sex a fost efectuată, conform spuselor escrocului, ca un mijloc de a evita răspunderea penală. În articol nu există declarații care să indice o atitudine specială (negativă) față de escroc/escroacă, condiționată de schimbarea de sex. Este posibil ca articolul să conțină un anumit grad de umor în descrierea evenimentelor, însă acest lucru nu este interzis de lege și nu a generat cereri de replică către publicație”. Redacția respinge acuzațiile din sesizare că au fost oferite nejustificat detalii din viața intimă a persoanei, argumentând prin prevederile Legii nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare că „nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru că a făcut publice informaţii despre viaţa privată şi de familie a persoanei dacă interesul public de a le cunoaşte depăşeşte interesul persoanei vizate de a nu răspîndi informaţia”. Redacția afirmă că reclamanta nu are dreptate atunci când afirmă că „femeia înșelată cunoștea încă la începutul relațiilor despre faptul că persoana în cauză este o persoană trans”, în realitate, ea a aflat acest lucru abia peste jumătate de an de relații. La fel, redacția atrage atenția că reclamanta nu a specificat în ce anume constă prejudiciul adus întregii comunități trans, care afirmații ar trebui excluse sau dezmințite și de ce în acest caz trebuie să fie limitată

libertatea de distribuire a informației, analizând articolul (...) publicat de portalul Kp.md la 10 martie 2023, autoare - Lidia Tkaci...

...Consiliul de Presă din Republica Moldova adoptă următoarea decizie:

Consiliul de Presă constată că titlul articolului (...) este unul formulat tendențios și încalcă prevederile art. 2.11 al Codului deontologic al jurnalistului din Republica Moldova (Jurnalistul pune titluri care corespund conținutului materialului jurnalistic și le evită pe cele care induc publicul în eroare), deoarece titlul pune accent pe identitatea de gen a unuia dintre protagoniști, iar materialul jurnalistic propriu-zis reflectă o infracțiune de înșelătorie.

Consiliul de Presă recomandă angajaților portalului Kp.md să evite plasarea de titluri care pun accent pe detaliile senzaționale și nu reflectă informația din text. De asemenea, Consiliul de Presă recomandă redacției să evite abordările discriminatorii în mediatizarea subiectelor referitoare la grupurile vulnerabile".

În data de 24 martie un preot din Mitropolia Basarabiei cu nume Ion Marian a scris un mesaj coordonatoarei de program Lobby și Advocacy Angelica Frolov. Mesajul avea următorul conținut: *„Păcat de voi! Înțelegeți totul gay și tot universul îl raportați la păcatul vostru, ca și cum acesta v-ar fi îngustat mintea, sufletul, percepția… Deveniți obtuzi!"*.

În data de 13 aprilie 2023 preotul ortodox Vitalie Șincari a fost invitat la emisiunea online a canalului Sputnic la tema „*Paștele ca sărbătoarea sărbătorilor, cum trebuie serbat în Moldova*".

În timpul emisiunii Șincari a făcut un șir de declarații homofobe, transfobe, rasiste și sexiste (traducere din rusă):

„minutul 6.04 Vitali Șincari: „*Toleranța este cea mai rea porcărie, este atunci când se organizează un marș LGBT cu steagurile acelor țări care acum ne sunt favorabile și interesante, dar totul este tolerant acolo. Dar o persoană vie, adevărată, care știe ce este dragostea, eu nu sunt gata să îmi împart dragostea cu oricine. Am soția mea, o iubesc și nu o voi lăsa pe nimeni să o iubească pur și simplu, fără mine. Nu voi permite nimănui accesul la cele mai sacre lucruri din viața mea, la copiii mei, la adevărul meu, nu voi permite nimănui, voi lupta pentru asta."*

minutul 19.37 Vitali Șincari: *„Liberalismul nu este despre drepturile omului, este dorința păcatelor satanice, care vor fi justificate de toate drepturile omului. Drepturile omului vor fi adaptate ca o bază pentru păcat, pentru josnicie și pentru bestialitate. Aceasta va fi proclamată drepturile naturale ale omului. Oare nu este un drept natural al omului să trăiască acolo, băiat cu băiat, fată cu fată? Și asta este prezentată ca cea mai înaltă formă de eliberare a omului. Agenda LGBT devine dominantă în acea lume."*

minutul 27.41 Vitali Șincari: *„Am avut fete, acum vreau băieți. Am avut băieți, acum vreau copii. Am avut copii, acum vreau ca întreaga lume să fie, cum să mă exprim, nu știu, violată, posedată, asta îmi doresc! Despre ce este toată această agendă LGBT? Vreau să fac sex în așa fel încât întreaga lume să fie futută de mine, nu știu cuvinte mai culturale. Și ni se spune asta, ca fiind o persoană liberă."*

minutul 28.45 Andrei Petrik: *„Și pentru a confirma asta, părintele Vitali, astăzi în mass-media moldovenească, prin multe, a trecut știrea că, dacă înainte în Chișinău se desfășura un marș LGBT, acum va fi organizat un întreg festival pe câteva zile, finalizat cu acest marș. Dar, totuși, voi exprima opinia mea subiectivă, cumva, într-un sens bun, structura patriarhală a vieții în Moldova, da, în poporul Moldovei, face ca aceste valori străine impuse de colectivul occidental și cabala mondială să nu poată fi impuse așa cum au sperat ei."*

minutul 31.40 Vitali Șincari: *„Cel mai important lucru este că liberalismul, spre deosebire de creștinism, înțelege să cultive ura. Am văzut asta pe exemplul celor mai liberali, de exemplu, Black Lives Matter. Ei nu au ajuns la Washington, după cum spune vorba populară, pentru că magazinele le împiedicau să ajungă la Washington, prea multe magazine le ieșeau în cale."*

minutul 34.34 Vitali Șincari: *„De exemplu, în legea egalității, tema principală a homosexualilor, vor include neapărat și țiganii acolo. Și acum nu mai poți să-i numești țigani, trebuie să-i numești romi, ca nimeni să nu se simtă ofensat. Vor include neapărat și femeile însărcinate acolo, nu contează. Adică, forma acestui rău se mimetizează sub orice."*

minutul 35.09 Vitali Șincari: *„Nu avem obiecții față de homosexuali, avem obiecții față de homosexualitate, sunt lucruri diferite... dar avem obiecții față de cei care corup copiii noștri, avem obiecții față de acea lume creată de noi, creștinii. De ce suntem împotriva căsătoriilor homosexuale? Pentru că căsătoria este o invenție religioasă. Și dacă sunteți atât de creativi, susțineți că aveți infinitul vostru de Zemfiri, oricine, inventați-vă propria idee. Numiți-o cum vreți, dar ei trebuie să o numească exact căsătorie, pentru a ne presa și a ne forța să ne schimbăm căsătoria în favoarea nebuniei lor... Bărbații, schimbându-și genul, au participat la competițiile feminine. Dar ați observat vreodată ca o femeie să se declare bărbat și să devină halterofil? Chiar și aici înțeleg că este o formă de nebunie. Întreaga lume privește această absurditate, o declară o valoare infinită, sub aceasta se supune mișcarea olimpică, și asta nu este nici măcar schizofrenie. Calculul de gen, câți gay, lesbiene trebuie să aveți la filmare, la stația radio, câte teme trebuie să aveți accentuate, neaccentuate, adică toate acestea nu sunt doar așa... așadar, vineri, toți ar trebui să vină să vadă mormântul lui Hristos, iată omul... și este adevărat, iată omul, nu paradă de gen, care va merge, înțelegeți, cu steaguri de gen. Și mă întreb, dacă lipesc pe steagul lor panglica Sfântului Gheorghe, oare vor risca să mă amendeze?"*

În data de 20 aprilie la emisiunea lui Gheorghe Gonța „*Puterea a patra*", Ion Ceban, primarul de Chișinău, a spus următoarele referitor la marșul Pride: *„Primăria nu eliberează astfel de autorizați, deci dacă nu sunt înștiințate instituțiile statului în modul corespunzător... ziceam anul trecut a fost blocat drumul ceea ce este o încălcare a legislației. Doar asta trebuie să cunoască toată lumea. Dar poziția mea rămâne aceeași. Fiecare face ce vrea acasă la el. Dar propaganda pentru copii și nu doar, nu cred că este rezonabil".*

Pe data de 12 iunie 2023 Primarul de Chișinău a făcut încă o declarație cu referire la Marșul Pride a comunității LGBT:

"Pe data de 18 iunie nu vom da curs declarației depuse în vederea desfășurării marșului homosexualilor în capitală. Transportul public va circula în regim normal pe strada București și în alte străzi. Cei de la guvernarea PAS dacă vor dori pot organiza parada cum au făcut anul trecut când au cheltuit 4 milioane de lei și au fost blocate străzi și transportul fără permis. Eu cred că cel mai bun loc, pentru acest lucru pentru a nu perturba transportul public sau alte activități din capitală, este Parlamentul R. Moldova și Guvernul. Mai sunt și alte instituții, fără personalul care activează în această privință. Vor atrage maximă atenție. Nu cred că este mare diferență în cazul unora din Parlament.

Fiecare să facă ce vrea acasă. Nu avem nevoie de propaganda acestor manifestații, comportamente și atitudini. Sunt în apărarea dreptului la muncă, la studii, la alte aspecte ce țin de viața cotidiană, doar fără propaganda acestor pseudovalori în rândul copiilor, familiilor. Și pentru orice eventualitate, pe data de 16, 17 și 18 avem foarte multe activități în capitală, altele decât aceasta. Reiterez, dacă vreți poftim la Parlament și la Guvern".

Pe data de 15 iunie, primarul a emis o dispoziție privind începerea lucrărilor de defrișare pe strada București, exact pe traseul unde fusese programat marșul, pentru zilele de 17 și 18 iunie (sâmbătă și duminică), cu mențiunea că marșul era planificat pentru duminică. Cu toate acestea, datorită suportului poliției, strada a fost eliberată duminică dimineața. Pentru asigurarea securității participanților, poliția a verificat cu ajutorul câinilor de serviciu toate grămezile de crengi tăiate.

În data de 14 iunie 2023 medicul pediatru Igor Pletosu a publicat pe rețelele de socializare un video în care a făcut următoarele declarații despre persoanele homosexuale: „*Să fie clară poziția mea față de toată „prostologia" asta: actul sexual în sine este pentru aceea ca să facem continuitatea neamului omenesc, dar nu pentru plăcere și desfrânare. (...) Când o să văd că dintr-un act sexual între doi bărbați sau două femei se nasc copii, atunci o să-mi arătați asta, iar eu o să-i susțin. Atâta timp cât între doi bărbați sau două femei nu o să iasă copii, eu nu o să susțin toată „prostologia" asta . (...) Și terminați cu drepturile acestea că e liber să aleagă. E demonstrat că asta e o boală psihică. Toți aiștea sunt bolnavi psihic, trebuie duși la lecuire la psihiatru. Nu căutați să îndreptățiți niște aberații și nu vă lăsați manipulați. (...) Eu sunt om sănătos la cap și eu știu ce vorbesc. Niciun doctor normal nu o să susțină toată această prostologie care se petrece în societate. E demonstrat că asta e o boală psihică. Toți aceștia sînt bolnavi psihic, trebuie duși la lecuire la psihiatru. Nu căutați să îndreptățiți niște aberații și nu vă lăsați manipulați. Sau lăsți-vă manipulați, dar nu mă împiedicați să vorbesc despre fiziologia naturală. Niciun doctor normal nu o să susțină acest lucru. Vă doresc sănătate și sănătate mintală în primul rând! Oamenii care nu sunt de acord cu faptul că eu nu susțin homosexualii și toată această propagandă stupidă care contravine legilor fiziologice și naturale și valorilor creștine, vreau să mă displaceți și să uitați de existența mea. Avem valori diferite. Aceasta este poziția mea cu privire la prostologii"*.

În data de 19 iunie Pletosu a mai publicat un text pe pagina sa Facebook:

„Voi aduce în continuare mai multe argumente ce se referă la toxicitatea propagandei publice a unor idei distructive pe plan social, moral, spiritual, juridic, economic, științific etc!... Sper că azi să fie ultima dată, când menționăm neimportanța manifestărilor publice din partea minorităților lgbt, aș face referire chiar la orice tip de minoritate... Mîine ar putea să fim anunțați despre existența unei alte minorități sexuale, care va pretinde și va declara că sunt autosexuali, adică le place să întrețină relații sexuale cu mașinile. și nu cu mașini ieftine, dar cu mașini de lux, vreau să văd fața posesorului acelui automobil, când vine în parcare și un individ face sex cu mașina lui... De aceea propun astăzi să facem o petiție, sau ceva de genul, să solicităm legal de la Parlamentul - Republicii Moldova! Folosind toate argumentele din acest articol! Să cerem: Ca - promovarea în spațiul public ale ideilor LGBT să fie interzise prin lege, altfel ajungem la absurditate cum am mai spus, menționez că persoanele, care practică ceea ce promovează, au dreptul să facă ce vor în intimitatea lor, fără a afișa în public ce este aberant pentru noi, dar normal pentru ei, în așa fel vom trăi în liniște și pace cu toți împreună...".

Centrul de Informații GENDERDOC-M a depus o plângere la Consiliul egalității pe discurs instigator la discriminare.

În data de 17 iunie membrii partidului Renaștere, deputați în Parlamentul RM au făcut un briefing de presă împotriva organizării marșului Pride. La briefing au luat cuvânt mai mulți membri de partid.

Vasile Bolea, deputat neafiliat: *„Noi condamnăm aceste acțiuni. De fapt, sunt acțiuni de propagandă a unor valori care nu sunt proprii moldovenilor, a unor valori care atentează morala societății, la drepturile copiilor de a fi mai departe de acele valori care duc la perversiuni"*.

Deputatul a mai acuzat guvernarea că a făcut tot posibilul pentru a le impune cetățenilor idei și valori străine lor și că în Parlament a fost înregistrat un proiect de lege privind interzicerea propagandei LGBTQI+ printre minori.

Natalia Parasca, membru al Partidului "Renaștere": *„Ca mamă sunt categoric împotriva faptului ca cineva să impună copilului meu o ideologie sexuală sau orientare. Noi, familiile tradiționale nu strigăm la fiecare colț despre viața noastră intimă, despre ce se întâmplă în spatele ușilor închise din casele noastre, și nu impunem nimănui stilul nostru de viață. De ce, atunci, pe noi ne impun să fim martorii ca LGBT merg în marșuri"*.

Avocatul poporului, Ceslav Panico a publicat o declarație de îngrijorare de discursurile de ură și prejudecată a unor deputați în Parlament față de comunitatea LGBTQ+ din Republica Moldova precum și intenția domnului Primar al municipiului Chișinău de a nu autoriza marșul acestei comunități din 18 iunie curent.

Ombudsmanul consideră că „*politicienii, ca reprezentanți ai poporului trebuie să unească, nu să dezbine societatea. Persoanele exponente ale unui interes public ce au aspirații democratice europene trebuie să prezinte un model de atitudine respectuoasă față de demnitatea umană, drepturile și libertățile omului, indiferent de rasă, culoare, origine etnică, națională sau socială, cetățenie, sex, gen, limbă, religie sau credințe religioase, opinii politice, dizabilitate, orientare sexuală, identitate de gen, stare de sănătate, vârstă și stare civilă".*

Festivalul Moldova Pride 2023

În data de 18 iunie a avut loc marșul Moldova Pride 2023. Marșul a trecut pe traseul planificat cu protecția poliției cu circa 500 de participanți. În acest an a fost mult mai puțină poliție și atmosfera marșului era mult mai relaxată. La marș au participat și trei deputați ai parlamentului din partidul PAS, printre care și Eugenia Cojocari. Dna Cojocari a spus presei: „*Eu susțin drepturile oricăror entități indiferent de religie, indiferent de orientare sexuală, indiferent de orice. Toți oamenii trebuie să fie egali și eu, fiind membru al Comisiei Drepturile Omului și Relații Interetnice, pledez pentru drepturile oricăror entități*".

Vitalie Gavrouc, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, a declarat că pentru el drepturile oricărei minorități sunt drepturile omului: „*Pentru mine este o onoare. Cred că toată lumea trebuie să fie aici, în oraș cu familii, copii, bunici, pentru că acestea sunt drepturile tuturor. Noi, fiecare suntem reprezentanți ai unei minorități într-un context sau altul. Societatea trebuie să devină incluzivă, să se înțeleagă unul pe altul, dacă are întrebări, să se documenteze, să-și studieze aproapele, să fie deschisă."*.

Artur Mija, Secretar general al Guvernului Republicii Moldova: „*Personal cred că trebuie să lucrăm la percepția publică, la felul în care oamenii înțeleg acest lucru. Aici sunt oameni cu zâmbetul pe față, oameni binevoitori, care nu fac rău nimănui, nu e nimic rău în faptul că iubești. Trebuie să lucrăm câte puțin asupra opiniei publice, să normalizam înțelegerea acestui subiect și în același timp trebuie să le arătăm tinerilor din toată țara, care poate sunt discriminați și hărțuiți, că ei nu sunt singuri, sunt susținuți, că sunt normali și nu trebuie să le fie frică sau rușine că sunt așa cum sunt."*

Înainte de a începe marșul de locul unde se aduna lumea se apropia un grup de 4 bărbați care țineau în mână niște cruci și icoane. Poliția le-a îngrădit trecerea și aceștia au plecat în scurt timp.

În timpul marșului nu a avut loc nici un incident. Totuși și în acest an au avut loc mai multe contramanifestații. În fața monumentului Ștefan cel Mare și Sfânt, unde au venit zeci de enoriași și preoți care aveau icoane, cruci și pancarte pe care scria *„Familii tradiționale"*; *„Stop propagării homosexualității"; „Dumnezeu a creat bărbat și femeie".* Aceștia au scandat *„Rușine"; „Suntem împotriva păcatului. Suntem țară ortodoxă"*.

Un bărbat agresiv încerca să treacă de cordonul poliției dar nu era lăsat. Doi tineri strigau „Întoarceți-vă în Europa și acolo faceți sex anal" (tradus din rusă), unul din ei avea pe tricou inscripția „*Russia*".

Activistul Veaceslav Valico a organizat o contramanifestație cu câteva participante care aveau bannere cu următoarele inscripții: *„Nu suntem împotriva oamenilor, suntem împotriva propagandei"; „Azi LGBT, mâine zoofilia, poimâine canibalism"; „LGBT nu este normă"*, după care, alături de un grup de protestatari cu icoane, au mers la Ambasada SUA în Moldova. Potrivit lui Valko, acesta a fost punctul final al procesiunii, pentru că pe clădirea ambasadei a fost atârnat un steag curcubeu, iar *„însăși Ambasada SUA este biroul central al comunității LGBT din Moldova"*. La ambasada americană, protestatarii au stat cu afișe și și-au încheiat acțiunea.

În data de 26 iunie portalul point.md a publicat o știre cu denumirea „*GenderDoc-M organizează în perioada 8-9 iulie „Tabăra trans” în Molovata Nouă*”, bazându-se pe un anunț destinat comunității, publicat pe pagina Facebook a organizației GENDERDOC-M. Curând, știrea a fost preluată de alte portaluri și canale de Telegram. Comentariile la această știre, care nu au fost moderate, au inclus mesaje pline de ură, precum: *„Aduceți-l înapoi pe Stalin; Și ce... nemernicii ăștia vor fi din nou păziți din contul cetățenilor, dar acum 2 zile?; Bine... atunci tot acest teritoriu va trebui tratat cu foc, apoi dezinfectat cu înălbitor... și acolo iarba nu va crește în următorii 10 ani; Returnați articolul pentru sodomie în Codul Penal!; Un loc bun pentru a aduna acești oameni curcubeu într-un singur loc și pentru a le oferi câte un foc. Și de la Molovata sunt doar două căi de evacuare, sau feribotul sau Transnistria. Buna mișcare”*.

În urma publicării, beneficiarii care urmau să participe la tabără au exprimat îngrijorări: *„Sunt îngrijorat de faptul că Point ne-a expus publicului. Asa ca am o intrebare - este chiar ok? Și, nu vor fi niște paznici pentru orice eventualitate?”; „Acum sunt cam paranoic să merg. Rahatul asta nu a fost la știri anul trecut.”; „Da, dar dintr-un motiv oarecare ei au postat pentru ca toți cei homofobi să vadă. Mai ales pe posturile de știri rusești. Pentru ca să stau acum cu gândul cum ar putea cineva să mă atace.”; „ Am citit comentariile, e înfricoșător”.*

Mai târziu, administratoarea bazei de odihnă a primit mesaje de la clienți care întrebau dacă este adevărat că va avea loc o tabără trans și dacă nu, unde se va desfășura aceasta.

Din motive de securitate, organizația a fost nevoită să caute o nouă locație pentru tabără.

Pe 17 iulie, partidul Șor a organizat un protest împotriva deciziei de anulare a patentelor de întreprinzător. În cadrul protestului, a fost prezentată o instalație în care fotografia ministrului economiei, Dumitru Alaiba, era amplasată pe o furcă improvizată, iar la gât i-a fost atârnat steagul curcubeu, simbolul comunității LGBT.

În data de 19 iulie 2023 pe rețeaua socială TikTok a fost publicat un interviu cu liderul „Partidului nostru” Renato Usatîi și membrul Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, deputat în Parlament Bogdan Țîrdea.

Renato Usatâi: (textul este parțial tradus din rusă, lexic păstrat) *„Da dacă vorbim de LGBT că aici întrebare am către domnul Țîrdea (...) da voi sunteți de acord ca să rupem malul, iaca eu îs „protiv golubîh” (împotriva bărbaților gay), așa-i construcția me, sovietică încă, de la școală, când se pupă pe deal doi combainiori arată foarte urât, eu sunt de acord „sto proțentov” (o sută de procente). Dar când se pupă două „padruji” (fete) asta nu poate fi numit o priveliște urâtă. Și, ca să închidem temele astea, eu propun să legalizăm padrujile (fetele) separat. Partidul Socialiștilor nu ia în considerare această oportunitate ca să nu fiu singur pe poiană?”*

Bogdan Țîrdea: *„Nu știu, eu demult ziceam că eu îs lesbian, în sensul că îmi plac femeile. Da deamu ce de legalizat și ce nu de legalizat, trebuie de văzut, să ajungem până atunci.”*

Pe 5 noiembrie 2023, în mai multe localități din Republica Moldova, inclusiv în Chișinău, au avut loc alegerile locale pentru funcția de primar. În cadrul acestor alegeri, mai mulți candidați au folosit homofobia în campaniile lor electorale.

La data de 15 septembrie, partidul Renașterii a organizat un protest în centrul capitalei împotriva integrării europene. În timpul protestului, a fost prezentat un steag care avea jumătate din design în culorile curcubeului, simbolizând comunitatea LGBT, și cealaltă jumătate în culorile steagului Uniunii Europene. Liderul partidului, Alexandr Nesterovskii, a rupt acest drapel.

Adrian Albu, deputat din partea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) și candidat pentru funcția de primar al Chișinăului, a declarat că, dacă va câștiga alegerile, va

interzice marșurile comunității LGBT în capitală. El a menționat pe canalul său de Telegram pe 20 septembrie că „*Chișinăul este o zonă lipsită de propaganda homosexualizmului*”.

Albu a subliniat dorința de a „*apăra și a păstra familia și valorile sociale, morale și creștine*”. A promis să interzică orice formă de „*propagandă LGBT*” în școlile din Chișinău și a menționat că paradele comunității LGBT vor fi de asemenea interzise, considerându-le o „*formă de propagandă agresivă a relațiilor străine societății noastre cu fundamente tradiționale*”.

De asemenea, el a afirmat că intenționează să „*protejeze interesele majorității populației*”, care, conform declarațiilor sale, se opune „*propagandei homosexualității*”. Albu a insistat pe faptul că în democrație trebuie să se țină cont de opinia majorității și a criticat ceea ce el consideră a fi impunerea pozițiilor unei minorități asupra majorității. Albu a declarat că va apăra interesele majoritare ale societății, inclusiv părinții împotriva propagandei LGBT în școli și cetățenii care se opun prezenței acestei propagande pe străzile Chișinăului.

Pe data de 7 octombrie, pe pagina Telegram a deputatului socialist Bogdan Țîrdea a fost postată o secvență din emisiunea „Discuția de seară” de pe TVC-21 din 6 octombrie cu invitatul Maxim Moroșan, candidat pentru primăria municipiului Bălți.

Traducerea dialogului din rusă în română este următoarea:

Moderatoarea: „*Vorbiți mult despre LGBT și credeți că propaganda LGBT afectează negativ valorile tradiționale și mințile neformate ale copiilor noștri. Dar am o întrebare: dacă deveniți primar al Bălțului, cum veți comunica cu activiștii LGBT, care în general sunt susținuți de autoritățile republicane? Dacă, de exemplu, vin și depun o cerere pentru organizarea unui eveniment democratic”.*

Moroșan: „*Desigur, voi semna.*”

Moderatoarea: „*Veți da permisiunea?”*

Moroșan: „*Voi da permisiunea și personal îi voi întâmpina.”*

Moderatoarea: „*Mi se pare că glumiți, dar întâlnirea nu va fi plăcută.”*

Moroșan: „*Ei bine, nu vorbim despre cum, vorbim despre faptul că îi vom întâlni. Ca să intre o dată, să primească ceea ce au venit să caute, astfel încât să nu mai apară aici. Uitați-vă, într-adevăr, LGBT și tot ceea ce se întâmplă astăzi este o mizerie, murdărie, descompunerea societății. Și profitând de ocazie, vreau să mă adresez celor care susțin LGBT astăzi în guvernul nostru. Le doresc fiecăruia dintre voi, care vedeți asta ca normal și sunteți gata să semnați și să susțineți mișcarea LGBT, doresc ca fiecare dintre copiii voștri, fie că sunt băieți sau fete, să aibă în pat, noaptea, pe cineva de același sex cu ei. Asta ați crescut pentru ei. Iar cei care nu au copii, totul este clar acolo, au pașapoarte diferite și fac asta pentru a distruge integritatea noastră, copiii noștri, credința noastră. Dar noi nu vom permite asta.”*

După ce Centrul de Informații GENDERDOC-M a depus o plângere pe discursul de ură a candidatului Moroșan, acesta a făcut încă o postare:

„Astăzi, vineri, 13, șobolanii administrativi ai autorităților locale și reprezentanții comunității LGBT au început un atac masiv asupra mea, ca și candidat pentru funcția de primar al Bălțului. Atacul a început pe ascuns, așa cum este obișnuit în comunitatea lor. Și cu adevărat, în ciuda numeroaselor procese, spectacole politice și atacuri, voi lupta împotriva LGBT, împotriva anarhiei, corupției și furtului - ca și majoritatea covârșitoare a cetățenilor acestei țări. Plângerea din partea LGBT este un atac asupra bunului simț, asupra milioanelor de cetățeni ai noștri. Cred că marșurile de demonstrație LGBT ofensează sentimentele credincioșilor, ortodocșilor, moldovenilor, gagauzilor, bulgarilor, rușilor, ucrainenilor și tuturor celor care trăiesc în țara noastră! Am susținut întotdeauna și voi susține valorile noastre tradiționale și familiile tradiționale, tatăl și mama, masculinul și femininul! Astăzi, LGBT, în persoana doamnei (sau domnului, nu știu cum e acolo obișnuit) prin avocata sa, Frolova Angelica de la GENDEROC-M, a depus o plângere la autoritățile de aplicare a legii pentru discreditarea adusă „pederastilor și lesbianelor”. Sunt mai puțin de jumătate de an în politica moldovenească și înțeleg că am de-a face cu fasciști, care dau amenzi pentru purtarea panglicii

Sfântului Gheorghe pe 9 mai, cu corupți și pederaști în sensul direct al cuvântului! Sincer, este trist!".

Postarea a fost comentată de mai mulți utilizatori care au folosit amenințări și discurs de ură față de Angelica Frolov și comunitatea LGBT. Comentariile nu au fost moderate.

În timpul campaniei electorale pentru alegerile locale, ziarul „Socialiștii", aparținând Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, a distribuit un număr în care, pe pagina a doua, erau listate mai multe obiective ale partidului pentru candidații la funcția de primar. Printre aceste obiective se număra și „*Interzicerea paradelor gay și a propagandei LGBT în școli*". Alături de această declarație, în ziar a fost inclusă o fotografie cu steagul curcubeu marcat cu simbolul „interzis". Textul alăturat acestei imagini conținea cuvinte îngroșate: „***Valorile chișinăuienilor sunt valorile noastre.*** *Este motivul pentru care* ***nu vom permite implimentarea propagandei LGBT îm școli și în Chișinău,*** *deoarece acest lucru este inacceptabil atât pentru majoritata cadrelor didactice, cât și pentru părinții și familiile care au copii la școală.* ***Vom promova proiecte de consolidare a valorilor familiale, tradițiilor moldovenești, a activismului social și a responsabilității"****.*

În data de 19 octombrie liderul „Partidului Nostru" Renato Usatîi, a publicat pe rețeaua sa Facebook un story cu următorul mesaj: „*Am o întrebare pentru cei care se pricep în domeniul despre care am să vorbesc, acum mi-a trimis cineva un screen despre partidul PAS și despre alegerile locale toți fac publicitatea online, numai că PASul aici, a străbătut, a făcut un salt (*traducere din rusă*)... Iată site-ul pe care face publicitate, și iaca omul uitați-vă ce scrie aici: asta e o aplicare pentru zadneprivodnâiei (*tracțiune din spate, peiorativ pentru gay*) și PAS face reclamă aici. Pentru cei din PAS care fac publicitate acolo, voi după ce ați mințit o țară întreagă deamu ați ajuns și la cei cu privodu din urmă. Măi pasiștilor, vine iarna, în timp de iarmă zadnii privod (*tracțiune din spate*) nu este atât de funcțional, mai bine perednii ori polnâi (*din față sau integrală*).*"

Pe data de 20 octombrie deputatul din Parlament de la Partidul Socialiștilor Bogdan Țîrdea a dat un interviu la TV21 în care a spus: „*Pe mine și pe Voronin (*liderul partidului comuniștilor*) m-au dat în judecată, pentru ce? Ședeam în Parlament și acolo cu o zi înainte de parada gay, se apropie de mine o jurnalistă de la un canal pro-putere și mă întreabă: De ce nu sunteți la parada gay? I-am spus 'dragă, voi chiar ați înnebunit cu capul? Ce ar trebui să fac, să-mi pun și colanți, tocuri? Sunt deputat și consider că fiecare poate face acasă ce vrea și cu cine vrea, dar să nu aducă asta în public. Și ce credeți, am fost dat în judecată, de acest GENDERDOC-M, cer de la mine 100 de mii de lei, pentru că i-am insultat sau umilit sau am vrut să-i violez acolo, sau ce altceva mai vor să-mi atribuie. Dar eu înțeleg că ei pot câștiga judecata pentru că înșiși judecătorul... să încerce să-mi dea mie câștig de cauză. Deci, în cazul meu, ei au început să mă persecute pentru că nu sunt gay, așa iese. Ah, nu ești gay, hai aici, îți punem amendă, te dăm în judecată. Ce, chiar ați înnebunit cu totul? Deci, nu mai am dreptul să spun că familia este formată dintr-un bărbat și o femeie? Că femeia este, să zicem așa, o ființă de sex feminin care naște, alăptează?*"

Pe data de16 octombrie la Orizont TV a fost o nouă rundă de dezbateri electorale în vederea alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Invitați la dezbateri au fost candidați la funcția de primar general al capitalei în ordinea înregistratrării lor în Circumscripția Electorală Municipală Chișinău nr.1: Ion Ștefăniță, candidatul Partidului Politic "Mișcarea Respect Moldova, Adrian Albu - candidatul Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova" și Anatol Usatîi, candidat al Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei".

Adrian Albu vorbind despre tineri (minutul 33) „*…și să nu fim în situația cînd în politica de dezvoltare a tineretului noi vedem propagarea toleranței LGBT în școli, lucru cu care noi,*

socialiștii o să luptăm și nu o să permitem progaganda LGBT în școli acest punct și în programa electorală". Moderatoarea a intervenit: „*nu avem voie la aceste mesaje, este un punct al (...) regulamentului*", la care Adrian Albu adaugă: „*e un punct al campaniei mele*".

Pe data de 24 octombrie în timpul dezbaterilor electorale la ProTV între Ștefan Urîtu, Diana Caraman și Stefan Gligor, (minutul 1h16), Diana Caraman a confirmat poziția sa: „*menținpoziția anterioara am câștigat chiar azi procesul contra Genderdoc/comunitate, (...) si nu vom permite propaganda LGBT in scoli, e o poziție principială*".

Pe data de 30 octombrie, la dezbaterile electorale pe ProTV „Eu vreau să fiu primar". Concurenți: Adrian Albu (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova), Victor Chironda (Partidul Platforma Demnitate și Adevăr), Ruslan Codreanu (Blocul Electoral „Ruslan Codreanu"). Ion Ceban (Partidul Mișcarea Alternativa Națională) a refuzat participarea în dezbateri.

Adrian Albu (minutul 59) ca răspuns la întrebarea moderatoarei Lorena Bogza referitor la poziția de refuz a marșurilor LGBT, dacă va fi primarul tuturor, a spus „*Eu lupt și refuz propaganda LGBT în școli, sunt tolerant și respect dragostea fiecăruia, dar consider dragostea ceva intim, să fie acasă și nu doresc propagată în școli ca tată a 3 copii. În Parlament am intervenit, am solicitat audierea lui Topal la Parlament. Este o diferență între apărarea drepturilor da, dar nu și propagarea lor. Valorile LGBTI îmi sunt străine și marșuri la fel*". Moderatoarea a dat întrebări de precizare pentru ca poziția sa să fie clară, dar nu a sancționat discursul său ca discriminatoriu, de ură, nu a închis microfonul, din contra tot ea a deschis acest subiect.

Pe data de octombrie au avut loc dezbateri la TV8, cu Diana Caraman (min 40),

Moderatoarea: „*Dna Caraman care va fi poziția Dvstră față de organizația paradelor LGBT din capitală*?"

Caraman: „*Aici poziția mea rămâne neschimbată, eu fac parte din cei care nu-si modifiă principiile și idealurile, noi protejăm strict valorile tradiționale, la care aderă mai mult de 90 % din locuitorii noștri și doresc să fie protejate de către locuitorii Chișinăului".*

În data de 31 octombrie într-un interviu pentru emisiunea „5 întrebări incomode" la Newsmaker, Vasile Bolea deputat în Parlament a răspuns la întrebarea depre atitudinea față de comunitatea LGBT (tradus din rusă):

„*Mă raportez negativ. De ce? Pentru că astfel de organizații, după părerea mea, atacă instituțiile de bază ale societății, cum ar fi biserica, cum ar fi familia tradițională. Dacă cineva îi place, nu știu, să se corupă cu alte lucruri, vă rog, puteți face asta în liniște la voi acasă. Propaganda homosexualității și toată această poveste gay, mă raportez la aceasta negativ. Dacă vor fi cereri ulterioare către primărie pentru organizarea unor astfel de petreceri în locuri publice, vom aborda aceasta, nu vreau să spun lupta, dar vom aplica măsuri legale în acest sens. Avem legea nr. 26 privind adunările și acolo sunt anumite mecanisme, instrumente, prin care primăria poate influența organizarea sau neorganizarea unui anumit eveniment, schimbarea zilei, locului, locației unde diferite organizații vor să-și țină parada gay și, cum spuneți voi, marșul toleranței. Și în acest sens, primăria și administrația publică locală pot folosi litera legii pentru a modifica cumva toate acestea. Vreau să vă reamintesc că dreptul la adunare al acestor idei, neclare pentru mine, nu este un drept absolut. Drepturile voastre se termină acolo unde încep drepturile mele.*".

Cazuri raportate de beneficiarii Centrului de Informații GENDERDOC-M

Cazul 1: Pe data de 13 februarie în adresa Centrului de Informații GENDERDOC-M a venit un mesaj prin care mama unei eleve din Liceul Mihai Eminescu din Chișinău ne spune că

psihologa liceului Natalia Bulat îi îndeamnă pe elevi „*să nu tolereze disfuncții de tip lesbiene, gay și bisexuali și dacă îi întâlnesc, sa-i trimită la ea pentru a-i corecta”*. Psihologa mai spunea că persoanele LGBT sunt „*oameni intorși pe dos, care trebuie lecuiți*”. După ce reprezentanții GENDERDOC-M au anunat Ministerul Învățământului despre acest incident și au propus ministerului să organizeze o instruire pentru psihologii din școli și licee, a urmat următorul răspuns:

„*În contextul solicitării dvs privind formarea psihologilor școlari și diriginților, am discutat cu d-na Viorica Marț, consultant principal MEC.*

În cele ce urmează vă comunicăm poziția Ministerului.

După cum ați menționat și dvs, anul trecut am avut o formare realizată pentru toate cele 35 de Servicii, care metodologic au în atribuții dezvoltarea competențelor profesionale ale specialiștilor psihologi din instituțiile de învățământ general.

Urmare a instruirii de anul trecut, psihologii au organizat la nivel de raion/municipiu activități de instruire pentru psihologii școlari reieșind din necesitățile acestora.

Alte solicitări privind acest subiect nu am avut din teritoriu.

De regula, CRAP coordonează toate activitățile de instruire cu MEC.”

Cazul 2: Pe data de 8 martie, un vlogger cunoscut sub numele de „mitriucc”, cu aproape 1900 de urmăritori, a postat pe rețeaua sa Instagram o fotografie de la marșul feminist, arătând două fete cu steagul curcubeului. La această postare a adăugat comentariul: „*Iată, pentru asta în curând îmi voi face permis de port armă”*.

Cazul 3: În data de 20 aprilie 2023, Sergiu Bejenari un activist civic a avut o discuție cu un șofer de taxi pe nume Paun Veaceslav de la serviciul Yandex taxi, cu numărul de înmatriculare EDQ914. În timpul discuției despre condițiile climatice și starea proastă a drumurilor din oraș șoferul a spus : *„Ei, dap dacă se cheltuie bani pe marșurile homosexualilor. S-o cheltuit vreo 4 milioane de lei pentru ăștia care umblă cu chelea goală pe străzi. Îți închipui? Să stea la ei în casă și să nu umble cu chelea pe străzi”*.

Cazul 4: La 15 mai 2023, Centrul GENDERDOC-M a primit un mesaj de la o beneficiară care întreba dacă pe 21 mai va avea loc marșul LGBT. În urma unei discuții cu această beneficiară, am descoperit că profesoara de limbă germană de la Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Aliona Lungu, răspândea printre studenți informații false despre Adunarea Națională 'Moldova Europeană', programată pentru 21 mai, susținând în mod eronat că acest eveniment este de fapt un marș gay. Scopul adunării a fost declarat de către organizatori în felul următor:

„Adunarea națională Moldova Europeană va fi organizată la 21 mai, în Piața Marii Adunări Naționale. Să dăm răspuns celor care întreabă ce vor moldovenii. Un răspuns răspicat și clar. Să se audă vocea noastră, a celor mulți, vocea poporului nostru. Vin cu un îndemn către toți - oameni care lucrează pământul, profesori, studenți, organizații neguvernamentale, antreprenori, medici, oameni de cultură, angajați în sectorul privat, funcționari publici - împreună să sprijinim visul nostru comun. Să demonstrăm că noi vrem pace. Vrem ca Uniunea Europeană să fie la noi acasă.

Suntem la o importantă răscruce. Ce facem acum va influența viețile noastre, ale copiilor noștri și ale copiilor noștri. Vin cu acest îndemn către toți cetățenii, pentru că în momentele cruciale deciziile mari nu se iau doar de politicieni. Deciziile mari se iau de oameni în Piața Marii Adunări Naționale. Acum e momentul să ne unim și să devenim împreună parte a familiei europene.”

VIOLENȚĂ ȘI INCIDENTE MOTIVATE DE PREJUDECATĂ

Pe 21.04.2022 a fost votată Legea nr. LP111/2022 pentru modificarea unor acte

normative cu privire la crimele și discursul motivate de prejudecată. Legea conține criteriile protejate „orientare sexuală și identitate de gen”.

Totuși este o mare problemă cu implimentarea legii și cu investigația acestor crime.

In anul 2023 Centrul de Informații GENDERDOC-M a abordat o strategie care ar aduce la implimentarea avestei legi. Persoanele LGBT care au suferit de crimele bazate pe prejudecată au fost susținute juridic și psihologic să depună plângeri la poliție și cereri de chemare în judecată.

În noaptea de 25 martie, la ora 2:00, trei bărbați, dintre care unul purtând o mască, au atacat sediul Centrului de Informații GENDERDOC-M cu ouă. Mai multe dintre acestea au nimerit în curtea și pe pereții clădirii, provocând daune materiale. Câteva ouă au lovit și poarta. O plângere a fost depusă la poliție, împreună cu înregistrările video de pe camerele de supraveghere. Răspunsul primit de la poliție a fost că dosarul este închis, deoarece nu a fost posibilă identificarea infractorilor.

În perioada 21-25 iunie 2023, orașul Cahul a găzduit a opta ediție a Festivalului de film documentar Moldox. În 2022, pentru prima dată în timpul festivalului a fost organizată o petrecere Queer, eveniment ce a atras atenția mai multor locuitori din Cahul, asociind astfel festivalul cu comunitatea LGBTQ+. În apropierea locului petrecerii Queer din 2022, s-au adunat câțiva tineri agresivi cu intenția de a intra la petrecere. Organizatorii au apelat la poliție, iar tinerii au fost duși la secția de poliție, dar, conform spuselor poliției, nu au fost sancționați, fiind minori.

În 2023, organizatorii festivalului au raportat mai multe incidente homofobe și transfobe. Chiar în prima zi a festivalului, litera L din instalația cu numele festivalului a fost deteriorată. Tot în acea zi, din geamurile unui cămin studențesc, cineva a aruncat un ou în direcția coordonatoarei festivalului, Dumitrița Pocicovschi, și a unuia dintre oaspeți, Denis Pavlovic.

La casa festivalului, locul unde au loc after party-urile, au venit patru băieți întrebând de 'băiatul care umblă în fustă', referindu-se la o persoană non-binară participantă la ateliere. După o discuție cu un membru al echipei, aceștia au plecat.

Doi participanți la ateliere, pe drumul spre hotel după activități, au fost agresați verbal de un grup de adolescenți care i-au urmărit, presupunându-se că ar fi aceleași persoane care au vandalizat litera, deoarece incidentele au avut loc în aceeași noapte.

O femeie tânără care se plimba în parc cu copilul său în cărucior a făcut un gest indecent către două participante la festival în timp ce acestea se fotografiau lângă instalația Moldox.

Un tânăr aparent minor a scuipat în direcția comunicatoarei festivalului, Ana Gurdiș, în timp ce aceasta afișa un poster al festivalului în fața unui magazin alimentar.

Sergiu Rența, consilierul politicianului Usatâi, i-a făcut un cadou sugestiv unuia dintre organizatorii festivalului, ceea ce a sugerat că ar cunoaște orientarea sexuală a acestuia.

Toate aceste incidente au fost raportate poliției, și în următoarele zile nu au mai fost raportate alte incidente. Totuși, unii participanți și oaspeți queer au exprimat sentimentul că nu se mai simt în siguranță în Cahul anul acesta.

Cazuri raportate de beneficiarii Centrului de Informații GENDERDOC-M

Cazul 1: Pe 5 martie 2023, în jurul orei 22:00, S., o fată transgen în vârstă de 18 ani, se afla într-o curte din centrul orașului împreună cu un grup de prieteni. În apropiere se afla un alt grup de tineri, printre care și o cunoștință a lui S.

S. s-a apropiat pentru a saluta cunoștința, dar un băiat din grupul respectiv a reacționat la vocea ei, întrebând-o „*Ești băiat?*”. Fata nu a răspuns și s-a îndepărtat de grup. După scurt timp, a părăsit curtea, realizând repede că băiatul și alți câțiva tineri o urmăreau pe stradă, continuând să o hărțuiască verbal. S. a sunat la poliție, iar tinerii au dispărut. Deși S. a decis să nu depună plângere, a căutat sprijin la GENDERDOC-M a doua zi, simțindu-se rău și experimentând o

acutizare a disforiei de gen. Angajații GENDERDOC-M i-au oferit sprijin și au informat-o despre drepturile sale și pașii de urmat în astfel de situații pe viitor.

Cazul 2: Pe data de 27 aprilie, Irina, o femeie transgen, se afla în troleibuzul pe ruta nr. 25. Aproape de intersecția străzilor Socoleni și Iazului, a fost abordată de patru adolescenți, cu vârste aproximative de 16-17 ani, care au început să o tragă de păr și să o insulte pentru părul său lung, spunându-i: *„Îți place părul lung? Ești fetiță? Pozorăști demnitatea bărbătească. Huilo, suka, pidaras, gavniuc”*. Nici conducătoarea troleibuzului, nici pasagerii nu s-au implicat în conflict. Irina le-a explicat că este o fată transgen și a coborât din troleibuz imediat ce a avut ocazia. Adolescenții au coborât după ea. Când Irina a spus că va chema poliția, aceștia au dispărut pentru scurt timp, apoi au ajuns-o din urmă, i-au aplicat pe păr spumă poliuretanică și au fugit. Acasă, Irina a încercat să îndepărteze spuma, dar aceasta se întărise și nu putea fi spălată. Tatăl Irinei a fost nevoit să-i tundă părul foarte scurt.

A doua zi, Irina s-a adresat poliției și a depus o plângere la secția nr. 7 Râșcani, vorbind cu ofițerul de poliție Andrei Covalciuc, dar a primit un răspuns evaziv și nu există informații despre identificarea și pedepsirea agresorilor.

Cazul 3: Pe 25 iunie 2023, Boris B., un bărbat homosexual, a ieșit din casă dimineața și s-a îndreptat spre automobilul său parcat în apropiere. Lângă scara blocului se afla un grup de patru tineri, care l-au întrebat pe Boris dacă are țigări. Simțind agresivitatea în tonul lor, Boris a accelerat pasul spre automobil. Tinerii l-au urmărit, iar după ce Boris a intrat în mașină și a încuiat ușile, au încercat să spargă geamul pentru a intra. În tot acest timp, ei l-au insultat pe Boris, numindu-l „*pederast, javră, parazit, animală*” și afirmând că „*oameni ca el nu ar trebui să existe*”. Boris a apelat la poliție, iar grupul de agresori a fost reținut și s-a comportat agresiv și la secția de poliție. După depunerea plângerii, Boris a fost escortat să plece prin ușa din spate, pentru a evita întâlnirea cu agresorii. A doua zi, polițistul de sector l-a informat pe Boris că incidentul poate fi considerat penal și i-a sugerat să depună o plângere la Procuratură. Avocata Centrului GENDERDOC-M a preluat cazul pentru a oferi suport juridic.

Boris a descoperit ulterior un video pe rețelele sociale în care aceiași patru indivizi apar distrugând un alt automobil.

În urma plângerii depuse la secția de poliție, a fost deschis un dosar penal. Agresorii au fost identificați, iar Boris intenționează să depună o cerere la instanța de judecată pentru compensații morale și materiale după finalizarea investigației.

Cazul 4: Pe 19 iunie 2022, Marin Pavlescu, un tânăr gay, a fost sunat insistent de un necunoscut. Marin a răspuns la apel și a înregistrat discuția, deoarece bărbatul l-a înjurat și l-a amenințat să-i „taie picioarele” și că „îl ucidă, că e pederast”. În urma incidentului, Marin a mers să depună plângere la Inspectoratul de Poliție Ciocana. Polițistul de serviciu, observând în plângere mențiunea „orientarea sexuală”, a chemat alți trei colegi, le-a arătat plângerea și au început să râdă. Când Marin i-a întrebat de ce râd și a insistat să-i fie înregistrată plângerea, aceștia au refuzat să o facă. Marin a apelat-o pe avocata sa, Doina Ioana Străisteanu, care le-a spus prin telefon că sunt obligați să înregistreze cererea. Cererea a fost înregistrată doar după intervenția unui superior, care a auzit gălăgia și a cerut colaboratorilor de poliție acest caz să fie tratat cu profesionalism.

A fost deschisă o cauză penală pentru „Amenințare cu omor și vătămare gravă din motive de prejudecată”. Agresorul a fost dat în căutare, fiind localizat în Italia. Bărbatul a fost reținut la frontieră în august 2023, când a intrat în țară. Agresorul s-a arătat surprins de acuzațiile aduse, spunând că nu se aștepta și „regretă” că nu a anticipat consecințele.

Cazul 5. Pe 8 octombrie 2023, în centrul orașului Chișinău, în timpul sărbătorii Zilei Vinului, S.R., o tânără (S.R.) care avea un curcubeu desenat pe haina de ploaie, a fost atacată verbal și amenințată de un adolescent. Tânărul s-a apropiat de ea, a indicat către desenul cu

curcubeu și a întrebat-o: „*Asta ce înseamnă?*”. S.R., simțindu-se speriată, nu a apucat să reacționeze, deoarece un alt adolescent din grupul băiatului s-a apropiat și l-a tras deoparte, spunându-i să o lase în pace.

Cazul 6: În noaptea de 13 spre 14 octombrie, în fața clubului Oro din sectorul Botanica, pe bulevardul Decebal 24, un tânăr pe nume Mihai a fost atacat și lovit de două ori în față de doi necunoscuți, fiind insultat cu apelativele „*gay, pederast*”. Incidentul s-a petrecut când Mihai a ieșit din club pentru a aștepta un taxi. Un grup de tineri în stare de ebrietate a început să-l insulte, iar apoi unul dintre ei s-a apropiat și l-a lovit în față. Mihai a scos telefonul și a început să înregistreze video, moment în care agresorii au început să strige la el să ascundă telefonul. Un alt tânăr s-a apropiat din spate și l-a lovit din nou, făcându-l pe Mihai să cadă jos. Un paznic a intervenit, a oprit conflictul, dar a permis atacatorilor să reintre în club. Mihai a apelat poliția. Polițiștii nu au mers să identifice atacatorii, invitându-l pe Mihai și prietenii lui la secția de poliție pentru a depune plângerea. După o săptămână, Mihai a fost informat că a fost deschis un dosar contravențional pe instigare la discriminare și huliganism nu prea grav săvârșit din motive de prejudecată.

Cazul 7: În data de 14 noiembrie, un adolescent de 15 ani, după un scandal cu tatăl său (conform spuselor unui prieten), a luat o cantitate mare de pastile. Apoi a sunat la ambulanță și a ajuns la spital. Adolescentul a venit de câteva ori la biroul GENDERDOC-M și doar stătea și vorbea cu vizitatorii biroului și cu angajații. El spunea că se simte bine și în siguranță aici. El a menționat că părinții săi nu acceptă orientarea lui sexuală și că are nevoie de ajutor, deoarece suferă de depresie. Pe brațele sale erau urme de țigări stinse. El le stinsese pe propria mână. De asemenea, acest adolescent a spus că a apelat și la Neovita.

GENDERDOC-M s-a adresat ombudsmanului copilului pentru suportul acestui adolescent.

Cazul 8: Pe data de 9 decembrie, O., o persoană non-binară adolescentă, se plimba prin centrul orașului Chișinău împreună cu câțiva prieteni. În jurul orei 21:00, ei au fost atacați de un grup de aproximativ 15-20 de tineri. În timp ce O. a încercat să apeleze serviciul de urgență 112, agresorii au încercat să-i distrugă telefonul. Agresorii au folosit insulte verbale homofobe și au aruncat cu bulgări de zăpadă și bucăți de gheață spre ei. În urma incidentului, O. și prietenii săi au suferit leziuni fizice provocate de bucățile de gheață și au fost afectați psihologic, experimentând stres și anxietate. Această experiență neplăcută a avut un impact profund nu doar asupra lui O., ci și asupra prietenilor săi.

O. a menționat că nu este prima dată când se confruntă cu astfel de atacuri.

Adolescenții au reușit să cheme poliția, a fost depusă o plângere, dar ei spun că nu este prima dată și nu au încredere că poliția va face ceva pentru a-i proteja.

EGALITATE ȘI NEDISCRIMINARE

Legea pentru asigurarea egalității din Republica Moldova votată în anul 2012, include criteriile de protecție 'orientarea sexuală' și 'identitatea de gen' începând cu anul 2022. Pentru implementarea legii, în 2013 a fost creat Consiliul pentru Egalitate. Membrii Consiliului sunt numiți de Parlamentul Republicii Moldova pentru un mandat de 5 ani. Componența actuală include: Ian Feldman, Victorina Luca, Andrei Brighidin, Svetlana Doltu, Evghenii Golosceapov.

Misiunea Consiliului este prevenirea și protecția împotriva discriminării, asigurarea egalității, promovarea oportunităților egale și a diversității.

Conform studiului Discriminarea în Republica Moldova, 2022 elaborat de Consiliul egalității 18,18% din cazuri de discriminare depuse consiliului au fost pe criteriul „orientare

sexuală” și 2,27% pe „identitatea de gen”. Principala cauză a acestor plângeri au fost lezarea demnității (11,36 %) și acces la bunuri și servicii disponibile publicului (4.54%).

Din totalul deciziilor de constatare emise în anul 2022, în câmpului muncii îi revin 24% (pe orientare sexuală 8% din acestea).

Din totalul deciziilor de constatare emise în anul 2022, în acces la bunuri și servicii disponibile publicului îi revin 22% (pe orienatre sexuală și identitate de gen 22% din acestea).

Din numărul total de decizii de constatare emise în anul 2022, în domeniului lezării demnității îi revin 22% (pe orientare sexuală 60% din aceastea).

Din totalul deciziilor de constatare, în cazul a 12% dintre acestea au fost stabilite acțiuni discriminatorii aferente altor domenii (pe orientare sexuală 20% din aceastea).

Recomandările consiliului privind îmbunătățirea situației în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității către Guvernul Republicii Moldova: Să revizuiască cadrul normativ ce vizează modificarea/rectificarea actelor de stare civilă în cazul persoanelor transgen, astfel încât să ofere acestor categorii de persoane o procedură accesibilă, previzibilă și compatibilă cu principiile statului de drept și standardelor în domeniul drepturilor omului.

Recomandările către Ministerul Apărării și instituțiile din subordine sunt: Să introducă în sistemul de pregătire profesională inițială și continuă a militarilor și soldaților, subiectele legate de prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea egalității pe criteriul de orientare sexuală și alte criterii, inclusiv cu implicarea organizațiilor și/sau specialiștilor din domeniu.

Recomandările către Agenția Servicii Publice sunt: Să demareze procesul de completare a cadrului normativ în partea ce vizează modificarea/rectificarea actelor de stare civilă în cazul persoanelor transgen, astfel încât să ofere acestor categorii de persoane o procedură accesibilă, previzibilă și compatibilă cu principiile statului de drept și standardele în domeniul drepturilor omului.

Pe parcursul acestui an, Centrul de Informații GENDERDOC-M a înregistrat zece cazuri de încălcare a dreptului la sănătate în contextul testării obligatorii pentru HIV a persoanelor care solicită azil în Republica Moldova. În ciuda normelor legislative care prevăd testarea voluntară pentru HIV, aceste persoane sunt obligate să se supună unei proceduri medicale obligatorii, inclusiv testarea pentru HIV, ceea ce contravine principiilor de echitate. De remarcat că persoanele care își cunosc deja statutul HIV nu sunt scutite de procedura repetată de testare, ceea ce determină un nivel suplimentar de stres și încălcarea confidențialității medicale.

Cazuri raportate de beneficiarii Centrului de Informații GENDERDOC-M

Cazul 1: Pe data de 29 ianuarie, Stela Roxana Pascal, o femeie trans, s-a prezentat la FinComBank pentru a ridica 200 de euro trimiși de mama sa. Casierița a refuzat să-i elibereze banii, deoarece aceștia erau pe numele ei din buletin (masculin), chiar dacă fotografia din buletin corespundea cu aspectul său actual. Stela a cerut intervenția poliției. Poliția, ajunsă la fața locului, a confirmat că buletinul este valid și îi aparține persoanei prezente. Cu toate acestea, chiar și cu implicarea poliției, i s-a refuzat eliberarea banilor. A fost depusă o plângere și întocmit un proces-verbal.

Stela a depus o plângere și la Consiliul pentru Egalitate. Consiliul a concluzionat că fotografia din buletin coincide cu înfățișarea sa actuală și, prin urmare, persoana putea fi identificată corespunzător. Consiulul a emis o decizie pe data de 25 iulie în care spune:

„*Faptele constatate reprezintă discriminare în acces la serviciile bancare pe criteriul identității de gen. Pentru prevenirea faptelor similare pe viitor, Consiliul recomandă „Fincombank”:*

– informarea tuturor angajaților despre prezenta decizie, depersonalizând datele cu caracter personal ale petiționarei;

– neadmiterea faptelor similare în viitor prin aplicarea tuturor măsurilor de identificare a clienților”.

Cazul 2: Pe data de 13 iunie, la Centrul de Informații GENDERDOC-M s-a adresat beneficiarul C.S., un tânăr homosexual. El a relatat că a fost la comisariatul militar și i s-a eliberat un certificat cu diagnosticul F66.0, pentru a fi internat în spitalul de psihiatrie. Diagnosticul F66.0 din ICD-10, referitor la 'Tulburare de maturizare sexuală', i-a fost atribuit din cauza orientării sale homosexuale.
GENDERDOC-M a contactat Ministerul Apărării pentru a întreba de ce a fost eliberat acest certificat unei persoane homosexuale. Reprezentanta Ministerului și-a exprimat scuzele și a menționat că va lua legătura cu comisariatul. A doua zi, tânărul a fost sunat și invitat să se prezinte pentru a fi înscris în serviciul alternativ, fiindu-i solicitat să returneze certificatul.

Cazul 3: Pe data de 16 iunie, prin Aeroportul Chișinău au tranzitat mai mulți oaspeți ai Festivalului Moldova Pride, veniți din diverse țări din regiune. O persoană din Federația Rusă a fost oprită și interogată în legătură cu scopul vizitei sale. Aceasta a menționat că a venit pentru Moldova Pride. A așteptat la control timp de două ore, după care un reprezentant al poliției de frontieră a invitat-o într-un birou separat și a întrebat-o despre orientarea sa sexuală. Persoana a răspuns că nu are o orientare sexuală definită, la care polițistul a replicat: „*Dacă ai fi fost lesbiană, ți-aș fi dat drumul imediat*”. Persoana a insistat că nu are motiv să mintă. Ulterior, polițistul a verificat de câteva ori pașaportul său și i-a recomandat să nu participe la marșul Pride.

Am raportat acest incident șefului poliției de frontieră, care ne-a asigurat că va lua măsurile necesare. În ziua următoare, incidente de acest gen nu au mai avut loc.

SITUAȚIA PERSOANELOR TRANS

Conform Clasificării Internaționale a Bolilor și Problemelor de Sănătate din 2019 (CIM-11) emisă de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), termenul „tulburări de identitate de gen” a fost actualizat la „incongruență de gen”. Această reclasificare plasează acum incongruența de gen în capitolul despre sănătatea sexuală, distingând-o de categoria anterioară de 'tulburare mintală'.

În ciuda acestei schimbări la nivel internațional, Republica Moldova nu și-a aliniat încă sistemul corespunzător. Pentru o schimbare de gen și nume în documentele de identitate, persoanelor trans li se cere în continuare să furnizeze un certificat care indică un diagnostic de "transsexualitate". În prezent, modificarea acestor documente depinde de deciziile instanței, o procedură care durează în general între 24 și 48 de luni.

Până în ianuarie 2023, Comisia de Tulburări de Identitate de Gen a Spitalului Clinic de Psihiatrie IMSP a eliberat certificate cu diagnosticul F64 după o evaluare de 6-24 de luni. Această comisie a fost desființată în ianuarie 2023, lăsând comunitatea trans fără o procedură definită. Având în vedere liniile directoare actualizate CIM-11, ne-am concentrat asupra promovării depatologizării și cererii unui cadru legal transparent, fără documentație medicală.

În martie 2023, GENDERDOC-M a organizat o masă rotundă cu reprezentanți a Parlamentului, Ministerului justiției, Ministerului sănătății, Ministerului muncii și protecției sociale, reprezentanți ai Biroului Avocatului Poporului, Agenției Serviciilor Publice (ASP) și a Consiliului egalității. Cu sprijinul experților, Centrul de Informare GENDERDOC-M a prezentat provocările actuale și soluțiile potențiale. GENDERDOC-M a cerut guvernului să ia în considerare strategiile de succes ale țărilor europene, cum ar fi modelul de auto-determinare folosit în Malta, Spania și recent în Germania, sau abordarea Franței, care facilitează schimbările de documente fără a impune proceduri medicale.

Până în octombrie 2023, răspunsul guvernului a fost înclinat spre adoptarea modelului francez ca bază pentru noi protocoale. Deși aceasta este o soluție potențială, noi, ca parte a societății civile, avem rezerve privind elaborarea și executarea acestei legi. Regulamentul francez

impune ca persoanele care doresc să-și schimbe marcajul de gen să participe la o audiere în instanță și să prezinte cel puțin doi martori și documente suplimentare confirmative. Având în vedere constrângerile de capacitate ale sistemului judiciar moldovean, este imperativ ca un mecanism să asigure o decizie a instanței în termen de 3-6 luni (180 de zile sunt maximum în legea franceză). În plus, având în vedere prevalența transfobiei, trebuie să existe linii directoare clare și neechivoce care să elimine ambiguitatea. Dacă persoanele trans pot furniza mărturii ale martorilor, instanța nu ar trebui să aibă discreția de a refuza cererea lor.

Cel mai crucial, legea nu trebuie să necesite nicio certificare medicală ca dovadă a genului. O astfel de cerință ar fi regresivă, împingând persoanele înapoi în mlaștina consultărilor medicale sau a diagnosticărilor.

Procedurile eficiente LGR nu numai că vor îmbunătăți bunăstarea și sănătatea mintală a comunității trans, dar vor facilita și integrarea lor socială. Această progresie îi poate împuternici să urmeze oportunități academice și de angajare, reducând stigmatizarea.

Lucrarea efectuată de societatea civilă înainte de 2023:

Din 2010, prin intermediul avocatului care reprezintă drepturile și interesele persoanelor trans în Moldova, au fost depuse cereri la instanțele de judecată pentru a obține o procedură clară și previzibilă pentru schimbarea documentelor de stare civilă și documentelor de identitate ca urmare a schimbării de sex și identitate de gen. Ca urmare a acestor litigii, inițiate în instanță și expunând problema în public, Curtea Supremă de Justiție a emis Recomandarea nr. 16 privind procedura de examinare a cererilor de rectificare a documentelor de stare civilă ca urmare a schimbării de sex, iar Ministerul Sănătății al Republicii Moldova a emis Ordinul nr. 1268 din 17.12.2012 privind înființarea Comisiei de Determinare a Tulburărilor de Identitate de Gen. Până în prezent, ca urmare a primelor cazuri inițiate în instanță și a eforturilor multiple de advocacy desfășurate de Centrul GENDERDOC-M ca asociație publică, doar aceste două acte reglementează procedura de schimbare a documentelor de stare civilă pentru persoanele trans, alte mecanisme legale în Republica Moldova nu există.

După 4 ani de litigii, provocări multiple, rejudecări și apeluri, Serviciul de Stare Civilă s-a resemnat cu explicațiile date de Curtea Supremă de Justiție, cu procedura stabilită prin ordinul Ministerului Sănătății și a luat poziția de a lăsa la discreția instanțelor naționale soluționarea cererilor de modificare a documentelor de stare civilă pentru persoanele trans. Mai concret, procedura a fost următoarea: persoana trans depune toate documentele cu cererea la oficiul de stare civilă în zona teritorială a Spitalului Clinic de Psihiatrie Codru unde Comisia era activă, oficiul de stare civilă emite decizia-refuz, persoana cu avocatul contestă actul în procedura de litigiu administrativ, instanța emite decizia de admitere integrală a cererii la Oficiul de Stare Civilă și decizia intră în vigoare în termen de 30 de zile de la emitere în absența unei cereri de apel din partea Oficiului de Stare Civilă. Astfel, persoanele trans au trecut printr-o procedură administrativă și judiciară pentru a schimba documentele, care a durat aproximativ 4-6 ani de la depunerea cererii la Oficiul de Stare Civilă până la emiterea hotărârii cu ștampila „finală și executorie”.

În data de 12 martie Coaliția pentru incluziune și nediscriminare a trimis către Ministerul Justiției un Aviz și Propuneri alternative cu privire la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (modernizarea actelor de stare civilă).

„*Membrii Coaliției1 salută inițiativa de elaborare a unui proiect de lege pentru modernizarea procedurilor de perfectare și modificarea a actelor de stare civilă. Proiectul de lege publicat pentru consultări publice la 02 martie 2023 ar trebui să ducă la o actualizare și optimizare considerabilă a cadrului legal în primul rând prin extinderea scopului protecției drepturilor persoanelor la autoidentificare.*

Principiul egalității presupune obligația pozitivă a statului de asigurare eficientă a recunoașterii identității de gen și la protecție egală din partea legii fără deosebire. Faptul că persoanele transgen sunt, în general, în imposibilitatea de a obține recunoașterea juridică a redefinirii genului lor, inclusiv modificarea în registrele și documentele eliberate de stat a

sexului sau a pronumelui lor, constituie încălcarea dreptului la protecția vieții private și de familie garantate de art.8 CEDO și reprezintă obstacole în exercitarea unui mare număr de drepturi".

REGIUNEA TRANSNISTREANĂ

În data de 1 ianuarie 2019 în Transnistria a intrat în vigoare legea „Despre protecția copiilor împotriva informațiilor care le prejudiciază sănătatea și dezvoltarea".

Legea conține Articolul 5. Tipuri de informații dăunătoare: Printre informațiile interzise pentru difuzare printre copii se numără informațiile:

g) care neagă valorile familiale, propagă relații sexuale netradiționale și formează lipsa de respect față de părinți și (sau) alți membri ai familiei.

Pe 10 iulie 2023, ziarul „Noutățile Transnistriei" a publicat următoarea știre (tradus din rusă):

"*Pe 23 decembrie 2022, în cinematografele din Tiraspol, Bender și Grigoriopol, a avut loc premiera unui film de animație produs de studioul Disney, anunțat în distribuție mondială ca un film fantastic de familie despre călătoria unei familii de exploratori legendari în teritorii neexplorate și periculoase.*

La câteva zile după lansarea filmului, procuratura și alte autorități guvernamentale au primit plângeri scrise și verbale de la cetățeni care au vizionat filmul cu copiii lor. Oamenii s-au plâns de prezența în film a informațiilor interzise pentru distribuția printre copii. Potrivit reclamanților, filmul conține propagandă a relațiilor sexuale netradiționale printre minori.

Procuratura RMN (Republica Moldovenească Transnistreană) *a efectuat o verificare, retrăgând filmul din cinematografe, conform unui comunicat al serviciului de presă al instituției.*

Legea RMN „Despre protecția copiilor împotriva informațiilor care le pot dăuna sănătății și dezvoltării" prevede că informațiile care propagă relații sexuale netradiționale sunt interzise pentru distribuție printre copii, deoarece acestea le pot dăuna sănătății și dezvoltării lor. Cu toate acestea, în cursul verificării s-a constatat lipsa unui mecanism eficient de control pentru respectarea legislației în acest domeniu.

La inițiativa Procurorului, Guvernul a creat o Comisie Interdepartamentală de Experți, care a stabilit că filmul „prezintă imagini caricaturale de gen ale bărbaților și femeilor, percepute de copii, care în viitor ar putea întâmpina probleme în formarea identității de gen și, ca urmare, în stabilirea relațiilor tradiționale de dragoste și familie".

„Astfel, entitățile juridice care au prezentat filmul de animație unei audiențe, inclusiv minori, au încălcat cerințele stabilite pentru distribuția de produse informaționale printre copii", au menționat reprezentanții Procuraturii.

Procurorul RMN a inițiat proceduri administrative împotriva SC „Cinematograful Gorki" (Bender), Centrului Cultural și de Agrement „Est" (Grigoriopol) și a întreprinderii de stat „Complexul Cinematografic și de Concerte Tiraspol" (Tiraspol) pentru încălcări administrative prevăzute de punctul 1 al articolului 6.17 din Codul RMN privind încălcările administrative.

Curțile de Justiție din Tiraspol, Bender și districtul Grigoriopol au constatat că aceste entități juridice sunt vinovate de comiterea încălcărilor administrative, aplicându-le sancțiuni corespunzătoare (amenzi cu confiscarea obiectelor încălcărilor administrative). Hotărârile judecătorești au intrat în vigoare legală.".